

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Skrócone śródroczne
skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za okres 6 miesięcy zakończony
30 czerwca 2018 roku

Spis treści

Wstęp	3
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe	6
1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	8
3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	9
4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	10
5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	13
Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	15
1. Informacje o PZU i Grupie PZU	15
2. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy	31
3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy	32
4. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego	50
5. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	50
6. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	51
7. Aktywa finansowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	87
8. Aktywa i zobowiązania warunkowe	87
9. Zarządzanie kapitałem własnym	87
10. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	88
11. Emisje, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	99
12. Niespłacenienie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki	99
13. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji	99
14. Dywidendy	99
15. Sprawy sporne	100
16. Pozostałe informacje	103

Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” zatwierdzonego przez Komisję Unii Europejskiej oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu w sprawie informacji bieżących i okresowych.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy PZU za 2017 rok.

Okres objęty skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 6 miesięcy od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU jest polski złoty. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w milionach złotych.

Walutą funkcjonalną spółek z siedzibą na Litwie, Łotwie i w Szwecji jest euro, spółek mających siedzibę na Ukrainie – hrywna ukraińska, a spółki w Wielkiej Brytanii – funt brytyjski.

Kursy walut

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Waluta	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 stycznia – 30 czerwca 2017	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
euro	4,2395	4,2474	4,3616	4,1709
funt brytyjski	4,8179	nd.	4,9270	4,7001
hrywna ukraińska	0,1324	0,1459	0,1423	0,1236

Założenie kontynuowania działalności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez jednostki Grupy PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Działalność zaniechana

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku jednostki Grupy PZU nie zaniechały prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Sezonowość lub cykliczność działalności

Działalność Grupy PZU nie podlega istotnej sezonowości lub cykliczności.

Słowniczek pojęć

Poniżej wyjaśniono najważniejsze pojęcia i skróty użyte w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nazwy spółek

AAS Balta – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta.

Alior Bank – Alior Bank SA.

EMC – EMC Instytut Medyczny SA.

Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi: Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o. w likwidacji, Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Alior TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o., Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Armatura – Armatura Kraków SA wraz z jednostkami zależnymi: Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Pekao – Pekao wraz z jednostkami zależnymi: Pekao Bankiem Hipotecznym SA, Centralnym Domem Maklerskim Pekao SA, Pekao Leasing sp. z o.o., Pekao Investment Banking SA, Pekao Faktoring sp. z o.o., Pekao PTE w likwidacji, Pekao TFI, Centrum Kart SA, Pekao Financial Services sp. z o.o., Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o., Pekao Property SA, FPB – Media sp. z o.o., Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji, PIM, Xelion.

Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.

NZOZ Trzebinia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trzebinia sp. z o.o.

Pekao – Bank Pekao SA.

Pekao DFE – Pekao Dobrowolny Fundusz Emerytalny.

Pekao OFE – Pekao Otwarty Fundusz Emerytalny.

Pekao PTE – Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA w likwidacji (dawniej Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA).

Pekao TFI – Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (dawniej Pioneer Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA).

PFR – Polski Fundusz Rozwoju SA.

PFS – Pekao Financial Services sp. z o.o.

PIM – Pekao Investment Management SA (dawniej Pioneer Pekao Investment Management SA).

PTE PZU – Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA.

PZU, jednostka dominująca – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

PZU CO – PZU Centrum Operacji SA.

PZU Ukraina – PrJSC IC PZU Ukraine.

PZU Ukraina Życie – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance.

PZU Życie – Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna.

TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Xelion – Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.

Pozostałe definicje

BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

GOOZPDO – główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w rozumieniu MSSF 8 – Segmenty operacyjne.

IBNR – ang. *Incurred But Not Reported* lub II rezerwa – rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2017 rok – roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2017 rok, sporządzone zgodnie z PSR, podpisane przez Zarząd PZU 14 marca 2018 roku.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 30 czerwca 2018 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

NBP – Narodowy Bank Polski.

PGK – Podatkowa Grupa Kapitałowa zawiązana na mocy umowy podpisanej 20 września 2017 roku pomiędzy 13 spółkami Grupy PZU: PZU, PZU Życie, Link4, PZU CO, PZU Pomoc SA, Ogrodowa-Inwestycje, PZU Zdrowie SA, Tulare Investments sp. z o.o., Battersby Investments SA, Ipsilon sp. z o.o., PZU Finanse sp. z o.o., PZU LAB SA (dawniej Omicron SA), Omicron Bis SA. PGK powołana została na okres 3 lat – od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2020 roku. Spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU.

PSR – ustawa o rachunkowości oraz przepisy wydane na jej podstawie.

RMSR – Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych – rozporządzenie Ministra Finansów z 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 roku, poz. 757).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, podpisane przez Zarząd PZU 14 marca 2018 roku.

UKNF – Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa o BFG – ustawa z 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1937 z późn. zmianami).

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej – ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 999 z późn. zmianami).

Ustawa o rachunkowości – ustawa z 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 395 z późn. zm.).

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe

1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	6.1	6 050	11 881	5 838	11 606
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(285)	(336)	(214)	(307)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		5 765	11 545	5 624	11 299
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		(169)	(491)	(349)	(952)
Składki zarobione netto		5 596	11 054	5 275	10 347
Przychody z tytułu prowizji i opłat	6.2	848	1 673	453	699
Przychody netto z inwestycji	6.3	2 663	5 594	1 916	3 282
Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	6.4	33	99	228	238
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	6.5	(403)	(838)	(316)	(539)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	6.6	476	401	(473)	46
Pozostałe przychody operacyjne	6.7	310	800	251	530
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(3 773)	(7 504)	(3 587)	(7 379)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		54	159	83	165
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	6.8	(3 719)	(7 345)	(3 504)	(7 214)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	6.9	(182)	(353)	(112)	(189)
Koszty odsetkowe	6.10	(499)	(992)	(250)	(420)
Koszty akwizycji	6.11	(768)	(1 519)	(718)	(1 412)
Koszty administracyjne	6.11	(1 727)	(3 342)	(1 174)	(2 036)
Pozostałe koszty operacyjne	6.12	(895)	(2 086)	(657)	(1 175)
Zysk z działalności operacyjnej		1 733	3 146	919	2 157
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności		1	1	(1)	(1)
Zysk brutto		1 734	3 147	918	2 156

Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat (kontynuacja)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾
Podatek dochodowy	6.14	(430)	(789)	(200)	(451)
Zysk netto, w tym:		1 304	2 358	718	1 705
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej		782	1 425	504	1 438
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		522	933	214	267
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	6.13	863 374 918	863 442 942	863 521 269	863 516 697
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	6.13	0,91	1,65	0,58	1,67

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2017 roku zaprezentowano w punkcie 3.2.

2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾
Zysk netto		1 304	2 358	718	1 705
Inne całkowite dochody	6.14	(105)	(40)	(3)	4
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		35	192	(4)	3
Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		(4)	134	nd.	nd.
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży		nd.	nd.	(13)	43
Różnice kursowe z przeliczenia		45	56	1	(53)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych		(6)	2	8	13
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		(140)	(232)	1	1
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		(139)	(234)	nd.	nd.
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych		(1)	2	1	1
Dochody całkowite netto, razem		1 199	2 318	715	1 709
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej		491	1 324	490	1 411
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		708	994	225	298

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2017 roku zaprezentowano w punkcie 3.2.

3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia 2017 (przekształcone) ¹⁾
Wartość firmy	6.15	3 864	3 830	1 583
Wartości niematerialne	6.16	3 239	3 443	1 463
Inne aktywa	6.17	613	692	866
Odroczone koszty akwizycji		1 541	1 485	1 407
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	6.26	1 354	1 250	990
Rzeczowe aktywa trwałe	6.18	3 137	3 287	1 467
Nieruchomości inwestycyjne		1 856	2 355	1 738
Jednostki wyceniane metodą praw własności		17	20	37
Należności od klientów z tytułu kredytów	6.19	173 651	169 457	44 998
Pochodne instrumenty finansowe	6.20	2 279	2 351	953
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	6.21	105 910	110 046	59 335
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		43 512	nd.	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		42 089	nd.	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		20 309	nd.	nd.
Utrzymywane do terminu wymagalności		nd.	21 237	17 346
Dostępne do sprzedaży		nd.	48 519	11 652
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		nd.	20 243	21 001
Pożyczki		nd.	20 047	9 336
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		2 049	1 590	641
Należności	6.23	9 832	9 096	5 664
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		11 505	8 239	2 973
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	6.25	964	317	1 189
Aktywa, razem		321 811	317 458	125 304

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 31 grudnia 2017 i 1 stycznia 2017 roku zaprezentowano w punkcie 3.2.

Kapitały i zobowiązania	Nota	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia 2017 (przekształcone) ¹⁾
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		13 280	14 599	12 990
Kapitał podstawowy		86	86	86
Pozostałe kapitały		12 610	11 917	10 869
Niepodzielony wynik		584	2 596	2 035
Zysk z lat ubiegłych		(841)	(299)	100
Zysk netto		1 425	2 895	1 935
Udziały niekontrolujące		21 332	22 961	4 067
Kapitały, razem		34 612	37 560	17 057
Zobowiązania				
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	6.26	45 583	44 558	42 194
Rezerwy na świadczenia pracownicze		573	556	128
Inne rezerwy	6.27	644	497	367
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		622	638	469
Zobowiązania finansowe	6.28	225 470	224 550	60 045
Inne zobowiązania	6.29	14 305	9 096	5 011
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	6.25	2	3	33
Zobowiązania, razem		287 199	279 898	108 247
Kapitały i zobowiązania, razem		321 811	317 458	125 304

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 31 grudnia 2017 i 1 stycznia 2017 roku zaprezentowano w punkcie 3.2.

4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2018 roku	86	-	11 824	157	5	4	(73)	2 596	-	14 599	22 961	37 560
Wpływ zastosowania MSSF9 i inne zmiany	-	-	-	7	-	-	-	(461)	-	(454)	(1 042)	(1 496)
Stan na 1 stycznia 2018 roku po zmianie zasad rachunkowości	86	-	11 824	164	5	4	(73)	2 135	-	14 145	21 919	36 064
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	-	(189)	-	-	-	-	-	(189)	(45)	(234)
Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	-	26	-	-	-	-	-	26	108	134
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	(1)	2
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	57	-	-	57	(1)	56
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	(158)	-	-	57	-	-	(101)	61	(40)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 425	1 425	933	2 358
Całkowite dochody razem	-	-	-	(158)	-	-	57	-	1 425	1 324	994	2 318
Pozostałe zmiany, w tym:	-	(10)	789	(6)	14	-	-	(2 976)	-	(2 189)	(1 581)	(3 770)
Podział wyniku finansowego	-	-	804	-	14	-	-	(2 976)	-	(2 158)	(1 659)	(3 817)
Transakcje na akcjach własnych	-	(10)	-	-	-	-	-	-	-	(10)	-	(10)
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(19)	-	-	-	-	-	-	(19)	78	59
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	4	(6)	-	-	-	-	-	(2)	-	(2)
Stan na 30 czerwca 2018 roku	86	(10)	12 613	-	19	4	(16)	(841)	1 425	13 280	21 332	34 612

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (przekształcone) ¹⁾	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2017 roku	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	2 043	-	12 998	4 086	17 084
Korekta bilansu otwarcia	-	-	-	-	-	-	-	(8)	-	(8)	(19)	(27)
Stan na 1 stycznia 2017 po korekcie	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	2 035	-	12 990	4 067	17 057
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	53	-	-	-	-	-	53	64	117
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	9	11
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(71)	-	-	(71)	-	(71)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	6	7
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	57	-	1	(71)	-	-	(13)	79	66
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	2 895	2 895	1 290	4 185
Całkowite dochody razem	-	-	-	57	-	1	(71)	-	2 895	2 882	1 369	4 251
Pozostałe zmiany, w tym:	-	1	1 066	(6)	-	-	-	(2 334)	-	(1 273)	17 525	16 252
Podział wyniku finansowego	-	-	1 125	-	-	-	-	(2 334)	-	(1 209)	-	(1 209)
Nabycie akcji Pekao	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17 711	17 711
Transakcje na akcjach własnych	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Zmiany w składzie Grupy PZU i transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(65)	-	-	-	-	-	-	(65)	(186)	(251)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	6	(6)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2017 roku	86	-	11 824	157	5	4	(73)	(299)	2 895	14 599	22 961	37 560

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 31 grudnia 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (przekształcone) ¹⁾	Kapitał podstawowy	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik				
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2017 roku	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	2 043	-	12 998	4 086	17 084
Korekta bilansu otwarcia	-	-	-	-	-	-	-	(8)	-	(8)	(19)	(27)
Stan na 1 stycznia 2017 po korekcie	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	2 035	-	12 990	4 067	17 057
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	22	-	-	-	-	-	22	21	43
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	10	13
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(53)	-	-	(53)	-	(53)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	26	-	-	(53)	-	-	(27)	31	4
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 438	1 438	267	1 705
Całkowite dochody razem	-	-	-	26	-	-	(53)	-	1 438	1 411	298	1 709
Pozostałe zmiany, w tym:	-	1	1 069	(4)	-	-	-	(2 330)	-	(1 264)	17 595	16 331
Podział wyniku finansowego	-	-	1 122	-	-	-	-	(2 330)	-	(1 208)	-	(1 208)
Transakcje na akcjach własnych	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Nabycie akcji Pekao	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17 711	17 711
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(57)	-	-	-	-	-	-	(57)	(116)	(173)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	4	(4)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2017 roku	86	-	11 827	128	5	3	(55)	(295)	1 438	13 137	21 960	35 097

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾
Zysk brutto	3 147	2 156
Korekty	(7 983)	815
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów	(6 872)	(1 012)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów	(753)	2 377
Zmiana wyceny aktywów wycenianych w wartości godziwej	(401)	(66)
Przychody i koszty odsetkowe	(1 133)	(722)
Zrealizowane zyski/straty z działalności lokacyjnej i odpisy z tytułu utraty wartości	715	301
Wynik z tytułu różnic kursowych	44	(358)
Zmiana stanu odroczonego kosztów akwizycji	(56)	(66)
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych	538	294
Zmiana stanu udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	(104)	(136)
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 025	1 591
Zmiana stanu należności	(210)	(2 143)
Zmiana stanu zobowiązań	(586)	1 415
Przepływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych	(9)	(55)
Nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych	(116)	(150)
Podatek dochodowy zapłacony	(957)	(553)
Pozostałe korekty	892	98
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(4 836)	2 971
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy	452 855	488 251
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych	17	43
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych	155	150
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	24	5
- zbycie udziałów i akcji	1 822	1 739
- realizacja dłużnych papierów wartościowych	103 815	111 652
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży	223 228	175 743
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	109 155	114 140
- realizacja pozostałych lokat	13 779	78 937
- odsetki otrzymane	809	816
- dywidendy otrzymane	28	15
- zwiększenie stanu środków pieniężnych z tytułu nabycia jednostek i zmiany zakresu konsolidacji	4	4 998
- pozostałe wpływy z lokat	19	13

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone) ¹⁾
Wydatki	(445 904)	(483 411)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych	(42)	(24)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych	(51)	(90)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	(260)	(194)
- nabycie udziałów i akcji	(1 754)	(932)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych	(12)	(6 200)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży jednostek i zmiany zakresu konsolidacji	-	(54)
- nabycie dłużnych papierów wartościowych	(96 626)	(106 503)
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży	(223 316)	(174 595)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	(109 375)	(113 701)
- nabycie pozostałych lokat	(14 455)	(81 113)
- pozostałe wydatki na lokaty	(13)	(5)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	6 951	4 840
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy	117 941	130 016
- wpływy z tytułu emisji akcji przez jednostki zależne (w części opłaconej przez udziałowców niekontrolujących)	12	-
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	1 266	1 611
- wpływy z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	1 834	2 250
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	114 829	126 155
Wydatki	(116 843)	(129 070)
- spłata kredytów i pożyczek	(1 180)	(1 618)
- wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	(741)	-
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	(114 808)	(127 415)
- odsetki od kredytów i pożyczek	(51)	(3)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	(63)	(34)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	1 098	946
Przepływy pieniężne netto, razem	3 213	8 757
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	8 239	2 973
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	53	(84)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:	11 505	11 646
- o ograniczonej możliwości dysponowania	67	55

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje o PZU i Grupie PZU

1.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU – spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie przy al. Jana Pawła II 24.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności są pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (PKD 65.12), a według Europejskiej Klasyfikacji Działalności - ubezpieczenia rzeczowe (EKD 6603).

1.2 Jednostki Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
Jednostki ubezpieczeniowe objęte konsolidacją						
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-sa
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.link4.pl/
4	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	20.11.2015	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://tuwpzuw.pl/
5	Lietuvos Draudimas AB	Wilno (Litwa)	31.10.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
6	Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	99,99%	99,99%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
7	PrJSC IC PZU Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
8	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
9	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://pzuqd.lt/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao						
10	Bank Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi bankowe. https://www.pekao.com.pl/
11	Pekao Bank Hipoteczny SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi bankowe. http://www.pekaobh.pl/
12	Centralny Dom Maklerski Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi maklerskie. https://www.cdmpekao.com.pl/
13	Pekao Leasing sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi leasingowe. http://www.pekaoleasing.com.pl/
14	Pekao Investment Banking SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi maklerskie. http://pekaoib.pl/
15	Pekao Faktoring sp. z o.o.	Lublin	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usług faktoringowe. https://www.pekaofactoring.pl/
16	Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA w likwidacji (dawniej Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA) ¹⁾	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pekaopte.pl/
17	Pekao TFI SA (dawniej Pioneer Pekao TFI SA)	Warszawa	07.06.2017 11.12.2017 ²⁾	20,03%	20,02%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://www.pekaotfi.pl/tfi/welcome
18	Centrum Kart SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi finansowe pomocnicze. http://www.centrumkart.pl/

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao – ciąg dalszy						
19	Pekao Financial Services sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	46,82% ³⁾	20,02%	Agent transferowy. http://www.pekao-fs.com.pl/pl/
20	Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o.	Kraków	07.06.2017	20,03%	20,02%	Usługi call – center. http://www.cbb.pl/
21	Pekao Property SA	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Działalność deweloperska.
22	FPB – Media sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Działalność deweloperska.
23	Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,03%	20,02%	Doradztwo gospodarcze.
24	Pekao Investment Management SA (dawniej Pioneer Pekao Investment Management SA)	Warszawa	07.06.2017 11.12.2017 ²⁾	20,03%	20,02%	Zarządzanie aktywami. https://www.pekaotfi.pl/tfi/welcome
25	Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017 11.12.2017 ⁴⁾	20,03%	20,02%	Pośrednictwo finansowe. https://www.xelion.pl/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Alior Banku						
26	Alior Bank SA	Warszawa	18.12.2015	31,96%	32,23%	Usługi bankowe. https://www.aliorbank.pl/
27	Alior Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,96%	32,23%	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
28	Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o. w likwidacji	Kraków	18.12.2015	31,96%	32,23%	Obrót wierzytelnościami.
29	Alior Leasing sp. z o.o.	Wrocław	18.12.2015	31,96%	32,23%	Usługi leasingowe. https://www.aliorbank.pl/wlasna-dzialalnosc/alior-leasing.html
30	Meritum Services ICB SA	Gdańsk	18.12.2015	31,96%	32,23%	Usługi informatyczne.
31	Alior TFI SA (dawniej Money Makers TFI SA) ⁵⁾	Warszawa	18.12.2015	31,96%	19,39%	Usługi asset management i zarządzanie subfunduszami Alior SFIO. https://www.aliortfi.com/
32	New Commerce Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,96%	32,23%	Spółka nie prowadzi działalności.
33	Absource sp. z o.o.	Kraków	04.05.2016	31,96%	32,23%	Działalność usługowa w zakresie informatyki.
34	Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.	Katowice	30.01.2017	31,96%	32,23%	Działalność brokerska.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie						
35	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi medyczne https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zdrowie
36	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://cmmedica.pl/
37	Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o.	Wrocław	12.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://cmprofmed.pl/
38	Sanatorium Uzdrowiskowe „Krystynka” sp. z o.o.	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	99,09%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
39	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.elvita.pl/
40	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
41	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	Warszawa	08.09.2015	60,46%	60,46%	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
42	Polmedic sp. z o.o.	Radom	30.11.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.polmedic.com.pl/
43	Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.	Kielce	21.12.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://artimed.pl/
44	Revimed sp. z o.o.	Gdańsk	31.05.2017	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.revimed.pl/
45	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trzebinia sp. z o.o.	Trzebinia	30.06.2017	100,00%	99,75%	Usługi medyczne. http://www.nzoz.trzebinia.com/
46	Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.	Częstochowa	09.01.2018	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://www.cmlukasza.pl/
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
47	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pte-pzu
48	PZU Centrum Operacji SA	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.
49	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tfi-pzu
50	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-pomoc
51	PZU Finance AB (publ.)	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	Usługi finansowe. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-finance

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki – ciąg dalszy						
52	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	Usługi finansowo-księgowe.
53	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	Działalność deweloperska, eksploatacja i wynajem nieruchomości. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tower-inwestycje
54	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
55	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
56	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
57	PZU Corporate Member Limited	Londyn (Wielka Brytania)	28.09.2017	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna.
58	Ardea Alba SA w likwidacji (dawniej PZU Asset Management SA)	Warszawa	12.07.2001	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
59	PZU LAB SA (dawniej Omicron SA)	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi konsultingowe, szkoleniowe oraz rozwój innowacji technologicznych w zakresie wsparcia w procesach bezpieczeństwa technicznego i procesowego oraz zarządzania ryzykiem. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-lab
60	Omicron BIS SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
61	Sigma BIS SA	Warszawa	12.12.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
62	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
63	Battersby Investments SA	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
64	Tulare Investments sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją - Grupa Kapitałowa Armatura						
65	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników, baterii sanitarnych oraz administracja i zarządzanie grupą kapitałową. http://www.grupa-armatura.pl/
66	Aquaform SA	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego. http://www.aquaform.com.pl/
67	Aquaform Badprodukte GmbH	Anhausen (Niemcy)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa.
68	Aquaform Ukraine TOW	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa. http://aquaform.org.ua/
69	Aquaform Romania SRL	Prejmer (Rumunia)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
70	Morehome.pl sp. z o.o.	Środa Wilkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne						
71	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
72	PZU FIZ Dynamiczny	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	j.w.
73	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ⁶⁾	Warszawa	01.07.2008	nd.	nd.	j.w.
74	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ⁶⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	j.w.
75	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	j.w.
76	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	j.w.
77	PZU FIZ Surowcowy	Warszawa	03.09.2015	nd.	nd.	j.w.
78	PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych	Warszawa	30.05.2016	nd.	nd.	j.w.
79	PZU FIZ Forte	Warszawa	01.07.2016	nd.	nd.	j.w.
80	PZU Telekomunikacja Media Technologia	Warszawa	07.09.2016	nd.	nd.	j.w.
81	PZU Dłużny Aktywny	Warszawa	26.10.2016	nd.	nd.	j.w.
82	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych Witelo Fund	Warszawa	30.11.2016	nd.	nd.	j.w.
83	PZU FIZ Akcji Combo	Warszawa	09.03.2017	nd.	nd.	j.w.
84	PZU Akcji Spółek Dywidendowych	Warszawa	31.12.2017	nd.	nd.	j.w.
85	PZU FIZ Akcji Focus	Warszawa	01.04.2018	nd.	nd.	j.w.
86	PZU iPuls Gotówka	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
87	PZU iPuls Obligacje Polskie	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
88	PZU iPuls Akcje Polskie	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
89	PZU iPlus Akcji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
90	PZU iPuls Obligacji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
91	PZU iPuls Obligacji Rynków Wschodzących	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2018	31 grudnia 2017	
Jednostki stowarzyszone						
92	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Tychy	08.06.1999	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń. http://gsupomoc.pl/
93	EMC Instytut Medyczny SA	Wrocław	18.06.2013	28,31% ⁷⁾	28,31% ⁷⁾	Ochrona zdrowia ludzkiego, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych i farmacji. http://www.emc-sa.pl/
94	CPF Management	Tortola, Brytyjskie Wyspy Dziewicze	07.06.2017	8,01% ⁸⁾	8,01% ⁸⁾	Działalność doradcza i biznesowa – spółka nie prowadzi działalności.

¹⁾ 1 czerwca 2018 roku walne zgromadzenie podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki i otwarciu jej likwidacji.

²⁾ 7 czerwca 2017 roku, wraz z nabyciem przez PZU akcji Pekao PZU uzyskał znaczący wpływ na PIM, w którym Pekao posiadał 49% udziału. W wyniku transakcji nabycia 51% akcji PIM przez Pekao 11 grudnia 2017 roku PZU uzyskał pośrednią kontrolę nad PIM i w konsekwencji nad jego spółką zależną – Pekao TFI.

³⁾ W wyniku transakcji opisanej w punkcie 1.4.4 od 4 czerwca 2018 roku PZU został bezpośrednim posiadaczem 33,5% akcji PFS a udział Pekao spadł do 66,5%.

⁴⁾ 7 czerwca 2017 roku, wraz z nabyciem przez PZU akcji Pekao PZU uzyskał znaczący wpływ na Xelion, w którym Pekao posiadał 50% udziału. W wyniku transakcji nabycia 50% udziałów Xelion przez Pekao 11 grudnia 2017 roku PZU uzyskał pośrednią kontrolę nad Xelion.

⁵⁾ Jednostka bezpośrednio zależna od Alior Banku, w której posiada on 100% udziału (na 31 grudnia 2017 roku: 60,16%). W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU sprawuje nad jednostką kontrolę.

⁶⁾ Na 30 czerwca 2018 roku fundusze PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 prowadziły swoją działalność inwestycyjną poprzez zależne spółki prawa handlowego (objęte konsolidacją) mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 15 i 20 (31 grudnia 2017 roku: 15 i 20).

⁷⁾ % głosów posiadanych przez PZU różni się od % kapitału akcyjnego i zarówno na 30 czerwca 2018 roku, jak i na 31 grudnia 2017 roku wynosił 25,44%. Różnica pomiędzy udziałem w głosach a udziałem w kapitale wynika z posiadania przez akcjonariuszy niekontrolujących akcji uprzywilejowanych co do głosu.

⁸⁾ Jednostka stowarzyszona z Pekao, w której posiada on odpowiednio 40,00%. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na tę jednostkę znaczący wpływ.

Na 30 czerwca 2018 roku poza jednostkami wymienionymi w tabeli Grupa PZU posiadała 100% udziałów w spółce Syta Development sp. z o.o. w likwidacji, nad którą kontrolę sprawuje likwidator niezależny od Grupy PZU i z tej przyczyny spółka nie podlegała konsolidacji. Wartość tych udziałów w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy PZU wynosiła zero.

1.3 Udziały niekontrolujące

W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują lub występowały udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Pekao ¹⁾	79,97%	79,98%
Alior Bank ²⁾	68,04%	67,77%
Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	39,54%	39,54%
Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	43,00%	43,00%
Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	0,91%	0,91%
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	0,66%	0,66%
AAS Balta	0,01%	0,01%
NZOZ Trzebinia	0,00%	0,25%

¹⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Pekao, wymienionych w tabeli w punkcie 1.2.

²⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Alior Banku wymienionych w tabeli w punkcie 1.2.

Wartość bilansowa udziałów niekontrolujących	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾
Grupa Pekao	17 214	18 636
Grupa Alior Banku	4 113	4 319
Pozostałe	5	6
Razem	21 332	22 961

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 31 grudnia 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Pekao oraz Grupy Kapitałowej Alior Banku ujęte w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Aktywa	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾
Wartość firmy	692	692	-	-
Wartości niematerialne	1 869	2 032	650	662
Inne aktywa	82	95	46	36
Rzeczowe aktywa trwałe	1 661	1 731	441	476
Nieruchomości inwestycyjne	13	24	-	-
Należności od klientów z tytułu kredytów	121 409	118 660	52 244	50 797
Pochodne instrumenty finansowe	1 381	1 608	731	454
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	45 366	52 555	12 726	14 020
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12 973	nd.	4 557	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	31 000	nd.	8 124	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 393	nd.	45	nd.
Utrzymywane do terminu wymagalności	nd.	3 500	nd.	1 339
Dostępne do sprzedaży	nd.	33 593	nd.	12 259
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	nd.	1 731	nd.	87
Pożyczki	nd.	13 731	nd.	335
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 095	915	904	641
Należności	2 054	2 017	647	785
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	8 031	5 282	1 863	1 338
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	46	64	-	-
Aktywa, razem	183 699	185 675	70 252	69 209

Kapitały i zobowiązania	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone) ¹⁾
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	21 527	23 304	6 044	6 374
Kapitał podstawowy	262	262	1 305	1 293
Pozostałe kapitały	20 677	20 562	5 622	5 019
Niepodzielony wynik	588	2 480	(883)	62
Udziały niekontrolujące	11	-	-	1
Kapitały, razem	21 538	23 304	6 044	6 375
Zobowiązania				
Rezerwy na świadczenia pracownicze	424	425	42	43
Inne rezerwy	359	305	177	77
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33	38	1	-
Zobowiązania finansowe	155 726	157 903	62 717	60 905
Inne zobowiązania	5 619	3 700	1 271	1 809
Zobowiązania, razem	162 161	162 371	64 208	62 834
Kapitały i zobowiązania, razem	183 699	185 675	70 252	69 209

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 31 grudnia 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

W poniższej tabeli zaprezentowano skonsolidowane dane Grupy PZU z wydzielonymi danymi Grupy Kapitałowej Pekao i Grupy Kapitałowej Alior Banku, uwzględniającymi efekt korekt z tytułu wyceny aktywów i zobowiązań do wartości godziwej na dzień obejmowania kontroli oraz ich późniejszego rozliczenia w czasie.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyjnych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11 881	-	-	6	11 887
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(336)	-	-	-	(336)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	11 545	-	-	6	11 551
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(491)	-	-	-	(491)
Składki zarobione netto	11 054	-	-	6	11 060
Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 673	(1 161)	(404)	12	120
Przychody netto z inwestycji	5 594	(3 264)	(1 720)	7	617
Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	99	(67)	(61)	-	(29)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(838)	285	514	-	(39)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	401	(27)	(377)	-	(3)
Pozostałe przychody operacyjne	800	(180)	(227)	-	393
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(7 504)	-	-	-	(7 504)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	159	-	-	-	159
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(7 345)	-	-	-	(7 345)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(353)	183	168	-	(2)
Koszty odsetkowe	(992)	547	374	(7)	(78)
Koszty akwizycji	(1 519)	-	-	(12)	(1 531)
Koszty administracyjne	(3 342)	1 724	806	(6)	(818)
Pozostałe koszty operacyjne	(2 086)	796	403	-	(887)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 146	(1 164)	(524)	-	1 458
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	1	-	-	-	1
Zysk (strata) brutto	3 147	(1 164)	(524)	-	1 459
Podatek dochodowy	(789)	322	141	-	(326)
Zysk (strata) netto	2 358	(842)	(383)	-	1 133

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku ¹⁾ (przekształcone)	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- nych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11 606	-	-	-	11 606
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(307)	-	-	-	(307)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	11 299	-	-	-	11 299
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(952)	-	-	-	(952)
Składki zarobione netto	10 347	-	-	-	10 347
Przychody z tytułu prowizji i opłat	699	(194)	(400)	6	111
Przychody netto z inwestycji	3 282	(510)	(2 051)	6	727
Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	238	45	(1)	-	282
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(539)	-	450	-	(89)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	46	(4)	166	-	208
Pozostałe przychody operacyjne	530	(16)	(82)	-	432
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(7 379)	-	-	-	(7 379)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno- ubezpieczeniowych	165	-	-	-	165
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(7 214)	-	-	-	(7 214)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(189)	25	154	-	(10)
Koszty odsetkowe	(420)	82	303	(6)	(41)
Koszty akwizycji	(1 412)	-	-	(6)	(1 418)
Koszty administracyjne	(2 036)	268	966	(8)	(810)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 175)	85	242	8	(840)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 157	(219)	(253)	-	1 685
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(1)	(3)	-	-	(4)
Zysk (strata) brutto	2 156	(222)	(253)	-	1 681
Podatek dochodowy	(451)	51	68	-	(332)
Zysk (strata) netto	1 705	(171)	(185)	-	1 349

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 czerwca – 30 czerwca 2017 ¹⁾	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 stycznia – 30 czerwca 2017
Zysk netto	842	171	383	185
Inne całkowite dochody	44	4	39	40
Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	117	nd.	21	nd.
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(56)	nd.	-	nd.
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	(4)	-	34
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	(17)	8	19	6
Różnice kursowe	-	-	(1)	-
Dochody całkowite netto, razem	886	175	422	225

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 czerwca – 30 czerwca 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 czerwca – 30 czerwca 2017 ¹⁾	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 stycznia – 30 czerwca 2017
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(5 854)	3 596	(290)	(1 979)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	7 422	(396)	896	3 639
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	1 133	(1 244)	(117)	14
Przepływy pieniężne netto, razem	2 701	1 956	489	1 674

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okres 1 czerwca – 30 czerwca 2017 zaprezentowano w punkcie 3.2.

Informacje o dywidendach	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 czerwca – 30 czerwca 2017	1 stycznia – 30 czerwca 2018	1 stycznia – 30 czerwca 2017
Data uchwalenia dywidendy	21 czerwca 2018	19 kwietnia 2017	-	-
Dzień dywidendy	6 lipca 2018	21 czerwca 2017	-	-
Dzień wypłaty dywidendy	20 lipca 2018	6 lipca 2017	-	-
Kwota dywidendy na akcję (w zł)	7,90	8,68	-	-
Wartość dywidendy przypadająca Grupie PZU	415	456	-	-
Wartość dywidendy przypadająca akcjonariuszom niekontrolującym	1 659	1 822	-	-

1.4 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

1.4.1. Nabywanie akcji Pekao

8 grudnia 2016 roku, PZU działający w konsorcjum z PFR podpisał z UniCredit S.p.A. („Sprzedający”, „UniCredit”) umowę sprzedaży pakietu akcji Pekao („SPA”).

W dniu zamknięcia transakcji, tj. 7 czerwca 2017 roku PZU nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 20% ogólnej liczby głosów a PFR jednocześnie nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 12,8% ogólnej liczby głosów.

W wyniku tej transakcji PZU uznał, że 7 czerwca 2017 roku objął kontrolę nad Pekao.

Cena, którą uzgodniły Strony to 123 zł za jedną akcję, co implikowało łączną cenę 10 589 mln zł za cały pakiet nabywany przez PZU i PFR, z czego cena za pakiet nabywany przez PZU wynosiła 6 457 mln zł. Cena zawierała także zapłatę za nabyte prawo do uchwalonej przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao 19 kwietnia 2017 roku dywidendy w wysokości 8,68 zł na jedną akcję, czyli łącznie 456 mln zł. SPA nie przewiduje wprowadzenia korekty ceny nabycia.

Ostateczne rozliczenie nabycia Pekao

Rozliczenie nabycia akcji Pekao na dzień objęcia kontroli przeprowadzono na podstawie danych sporządzonych na 31 maja 2017 roku. Nie wystąpiły istotne różnice danych księgowych pomiędzy 31 maja a 7 czerwca 2017 roku.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera ostateczną wartość godziwą nabytych aktywów i zobowiązań (w szczególności portfela kredytowego) W trakcie kalkulacji wartości firmy:

- dokonano spisania wartości firmy wykazywanej w sprawozdaniu finansowym Pekao;
- rozpoznano wartości niematerialne niewykazywane dotąd w sprawozdaniu finansowym Pekao;
- dokonano wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań wykazanych w sprawozdaniu finansowym Pekao – portfela kredytowego, portfela nieruchomości (przeznaczonych na potrzeby własne, inwestycyjnych oraz przeznaczonych do sprzedaży), aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności (wycenianych przez

Pekao w zamortyzowanym koszcie) oraz dostępnych do sprzedaży (wycenianych przez Pekao w koszcie historycznym);

- nie zidentyfikowano zobowiązań warunkowych wymagających ujęcia;
- nie zidentyfikowano potencjalnych aktywów z tytułu odszkodowania wymagających ujęcia.

Poniżej zaprezentowano ostateczne rozliczenie transakcji na podstawie wartości godziwej nabytych aktywów i zobowiązań.

Aktywa	Wartość bilansowa	Korekta do wartości godziwej (rozliczenie prowizoryczne)	Korekta – rozliczenie ostateczne	Wartość godziwa	Komentarz
Wartość firmy	56	(56)	-	-	Wylimitowano wartość firmy ujętą w bilansie Pekao i rozpoznano jako część wartości firmy z nabycia akcji Pekao.
Wartości niematerialne	544	1 450	-	1 994	Zidentyfikowano nowe składniki aktywów: <ul style="list-style-type: none"> • znak towarowy – 340 mln zł; • relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. <i>core deposit intangible</i>) – 1 000 mln zł; • relacje z klientami posiadającymi pożyczkę gotówkową PEX – 110 mln zł.
Inne aktywa	192	-	-	192	
Rzeczowe aktywa trwałe	1 403	253	51	1 707	Wyceniono do wartości godziwej nieruchomości wyceniane przez Pekao według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.
Nieruchomości inwestycyjne	25	-	2	27	
Jednostki wyceniane metodą praw własności	154	400	-	554	Wyceniono do wartości godziwej udziały w jednostkach stowarzyszonych (PIM i Xelion), wyceniane przez Pekao metodą praw własności.
Aktywa finansowe	157 634	(1 199)	-	156 435	
Utrzymywane do terminu wymagalności	4 507	22	-	4 529	Wyceniono do wartości godziwej aktywa wyceniane przez Pekao w zamortyzowanym koszcie.
Dostępne do sprzedaży	22 168	151	-	22 319	Wyceniono do wartości godziwej instrumenty kapitałowe prezentowane przez Pekao w koszcie historycznym i uspołniono wycenę niektórych aktywów zgodnie z modelami funkcjonującymi w Grupie PZU.
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 886	-	-	2 886	
Pochodne instrumenty zabezpieczające	325	-	-	325	
Pożyczki	127 748	(1 372)	-	126 376	Wyceniono do wartości godziwej portfel kredytowy.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	867	(67)	(10)	790	Naliczono podatek odroczony od wprowadzonych korekt do wartości godziwej.
Należności	2 542	(16)	-	2 526	Wyceniono do wartości godziwej należności.
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	4 981	-	-	4 981	
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	48	(2)	-	46	Wyceniono do wartości godziwej nieruchomości przeznaczone do sprzedaży.
Aktywa, razem	168 446	763	43	169 252	

Zobowiązania	Wartość bilansowa	Korekta do wartości godziwej (rozliczenie prowizoryczne)	Korekta – rozliczenie ostateczne	Wartość godziwa	Komentarz
Rezerwy na świadczenia pracownicze	381	40	-	421	Wyceniono rezerwę na urlopy do wartości godziwej.
Inne rezerwy	249	46	-	295	Wyceniono rezerwy do wartości godziwej.
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5	-	-	5	
Zobowiązania finansowe	141 297	43	-	141 340	Wyceniono do wartości godziwej zobowiązania wyceniane w zamortyzowanym koszcie.
Inne zobowiązania	4 990	66	-	5 056	
Zobowiązania, razem	146 922	195	-	147 117	

Aktywa netto	Wartość bilansowa	Korekta do wartości godziwej (rozliczenie prowizoryczne)	Korekta – rozliczenie ostateczne	Wartość godziwa	Komentarz
Aktywa netto przypadające udziałowcom jednostki dominującej	21 509	568	43	22 120	Wpływ powyższych przeszacowań na wartość aktywów netto przypadających udziałowcom jednostki dominującej.
Udziały niekontrolujące	15	-	-	15	
Aktywa netto, razem	21 524	568	43	22 135	

W rozliczeniu nabycia Grupa PZU pomniejszyła przekazaną zapłatę o kwotę 456 mln zł stanowiącą cenę za prawo do otrzymania dywidendy wypłaconej z zysków osiągniętych przez Pekao przed dniem objęcia kontroli, którą na dzień nabycia kontroli przez PZU wykazano jako należność, a otrzymano 6 lipca 2017 roku.

Kalkulacja wartości firmy	Rozliczenie prowizoryczne	Korekta – rozliczenie ostateczne	Rozliczenie ostateczne
Przekazana zapłata	6 001	-	6 001
Przekazane środki pieniężne	6 457	-	6 457
Korekta o kwotę stanowiącą cenę za prawo do otrzymania dywidendy	(456)	-	(456)
Wartość udziałów niekontrolujących (80,00% udziału w wartości godziwej aktywów netto Pekao)	17 662	34	17 696
Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów netto Pekao	(22 077)	(43)	(22 120)
Wartość firmy	1 586	(9)	1 577

Wartość firmy nie będzie pomniejszała dochodu do opodatkowania.

1.4.2. Nabycie Centrum Medycznego św. Łukasza sp. z o.o.

9 stycznia 2018 roku PZU Zdrowie SA nabyło 360 udziałów spółki Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o. stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 600 zł każdy.

Od dnia objęcia kontroli, tj. od 9 stycznia 2018 roku Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o. objęto konsolidacją.

1.4.3. Zmiany w zakresie konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Z uwagi na uzyskanie kontroli nad funduszem PZU FIZ Akcji Focus, objęto go konsolidacją od 1 kwietnia 2018 roku.

Ponadto, od 10 maja 2018 roku objęto konsolidacją nowo utworzone fundusze PZU iPuls Gotówka, PZU iPuls Obligacje Polskie, PZU iPuls Akcje Polskie, PZU iPlus Akcji Rynków Rozwiniętych, PZU iPuls Obligacji Rynków Rozwiniętych, PZU iPuls Obligacji Rynków Wschodzących.

1.4.4. Transakcje pod wspólną kontrolą

24 kwietnia 2018 roku PTE PZU otrzymało decyzje KNF, wyrażające zgodę na przejęcie zarządzania Pekao OFE oraz Pekao DFE. 18 maja 2018 roku PZU PTE oraz Pekao PTE zawarły umowę przeniesienia przedsiębiorstwa, obejmującego m.in. działalność Pekao OFE oraz Pekao DFE, na które składa się zarządzanie Pekao OFE i Pekao DFE. Przejęcie przedsiębiorstwa nastąpiło ze skutkiem na 19 maja 2018 roku. Zgodnie z decyzją KNF datę rozpoczęcia likwidacji Pekao OFE wyznaczono na 1 sierpnia 2018 roku, a zakończenie likwidacji i połączenie aktywów Pekao OFE z aktywami OFE PZU „Złota Jesień” nastąpi 12 października 2018 roku. Likwidacja DFE Pekao trwa od 19 maja 2018 i zakończy się 28 września 2018 roku.

4 czerwca 2018 roku KRS zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego PFS w związku z podziałem przez wydzielenie (organizacyjne, funkcjonalne i finansowe) i przeniesieniem w rozumieniu art. 530 § 2 ksh oddziału agenta transferowego PZU CO (stanowiącego zorganizowaną część przedsiębiorstwa) do PFS. Transakcję przeprowadzono na podstawie umowy zawartej 16 marca 2018 roku pomiędzy PZU, Pekao, PFS oraz PZU CO oraz planu podziału zawartego 27 lutego 2018 roku pomiędzy PZU CO (spółka dzielona) i PFS (spółka przejmująca). Wartość aktywów netto PZU CO przeniesionych do PFS wynosiła na dzień wydzielenia 7 mln zł. Od dnia wydzielenia usługi agenta transferowego świadczone dotychczas przez PZU CO są świadczone przez PFS.

Transakcje nie miały wpływu na skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy

2.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2018 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU.

Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w składzie Zarządu PZU nie nastąpiły żadne zmiany.

2.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2018 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Katarzyna Lewandowska – Przewodnicząca Rady;
- Aneta Fałek – Wiceprzewodnicząca Rady;
- Alojzy Nowak – Sekretarz Rady;
- Bogusław Banaszak – Członek Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Paweł Górecki – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Śnitko – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

8 stycznia 2018 roku Aneta Fałek złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 8 stycznia 2018 roku.

8 stycznia 2018 roku Prezes Rady Ministrów działając w imieniu Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej powołał Pana Macieja Łopińskiego na Członka Rady Nadzorczej PZU.

9 stycznia 2018 roku zmarł Bogusław Banaszak, który pełnił funkcję Członka Rady Nadzorczej PZU.

9 stycznia 2018 roku Maciej Łopiński objął funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU, a Paweł Górecki Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej PZU.

9 marca 2018 roku NWZ PZU powołało w skład Rady Nadzorczej PZU Roberta Jastrzębskiego.

Od 9 marca 2018 roku dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Maciej Łopiński – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Alojzy Nowak – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Katarzyna Lewandowska – Członek Rady;
- Robert Śnitko – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

2.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Oprócz Członków Zarządu kluczowym personelem kierowniczym w Grupie PZU są także Dyrektorzy Grupy PZU, którzy co do zasady wchodzi także w skład Zarządu PZU Życie.

Od 1 stycznia 2018 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska;
- Tomasz Karusewicz;
- Bartłomiej Litwińczuk;
- Dorota Macieja;
- Roman Pałac.

Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego wśród Dyrektorów Grupy PZU nie nastąpiły żadne zmiany.

3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy

Szczegółowe zasady (politykę) rachunkowości oraz kluczowe szacunki i osądy zaprezentowano w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3.1 Zmiany zasad rachunkowości, szacunków, błędy lat poprzednich

3.1.1. Zmiany w stosowanych MSSF

3.1.1.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2018 roku

W skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano następujące zmiany w standardach.

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
MSSF 9 – Instrumenty finansowe	1 stycznia 2018	2067/2016	Wpływ zastosowania MSSF9 opisano w punkcie 3.1.2.

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
Zmiana do MSSF 4 – Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty Finansowe łącznie z MSSF 4 Kontrakty Ubezpieczeniowe	1 stycznia 2018	1988/2017	<p>Zgodnie ze zmianą do MSSF 4 wydaną przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 września 2016 roku zakłady ubezpieczeń mają możliwość odroczenia wdrożenia MSSF 9 do momentu wejścia w życie MSSF 4 Faza II, dotyczącego kontraktów ubezpieczeniowych, jednak nie później niż do 1 stycznia 2021 roku, jednakże Grupa PZU nie jest uprawniona do wykorzystania tego zwolnienia z uwagi na znaczący udział działalności bankowej.</p> <p>Komisja Unii Europejskiej zezwoliła także konglomeratom finansowym na odroczenie zastosowania MSSF9 przez ubezpieczeniowe jednostki konglomeratów pod warunkiem, że żadne instrumenty finansowe nie są przenoszone między ubezpieczeniowymi a bankowymi jednostkami konglomeratów, w sprawozdaniu zawarto informację o zakładach ubezpieczeń, które nadal stosują MSR 39 a ujawnienia informacji wymagane zgodnie z MSSF 7 przedstawia się odrębnie dla jednostek ubezpieczeniowych stosujących MSR 39 oraz pozostałych jednostek stosujących MSSF 9.</p> <p>Grupa PZU nie zdecydowała się na zastosowanie możliwości, o której mowa w rozporządzeniu.</p>
MSSF 15 – Przychody z tytułu umów z klientami	1 stycznia 2018	1905/2016	<p>MSSF 15 określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytycznych ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacja umów), jak i obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych. Standardu nie stosuje się do umów ubezpieczenia, umów o charakterze finansowym oraz działalności pobocznej (np. sprzedaży środków trwałych).</p> <p>Grupa PZU zastosowała MSSF 15 zgodnie z podejściem opisanym w punkcie C3 b) – retrospektywnie z łącznym efektem dla umów obowiązujących na 1 stycznia 2018 roku (dzień pierwszego zastosowania) ujętym jednorazowo na ten dzień.</p> <p>Grupa PZU dokonała analizy wpływu nowego standardu na umowy zawierane przez jednostki Grupy PZU i nie zidentyfikowała umów, dla których wdrożenie MSSF 15 miałyby istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, gdyż przychody regulowane przez MSSF 15 mają drugorzędne znaczenie dla sprawozdawczości finansowej Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
Wyjaśnienia do MSSF 15 – przychody z tytułu umów z klientami	1 stycznia 2018	1987/2017	Wyjaśnienia dostarczają wytycznych dotyczących identyfikacji obowiązków spełnienia świadczeń (ustalenie, w jakich przypadkach zawarte w umowie przyrzeczenia to „odrębne” towary lub usługi, które należy rozliczać osobno), rachunkowości licencji dotyczących własności intelektualnej (ustalenie, w jakich sytuacjach przychody z tytułu licencji dotyczącej własności intelektualnej należy rozliczać „przez pewien okres”, a w jakich sytuacjach w „ danym punkcie w czasie”) oraz rozróżnienia pomiędzy mocodawcą a agentem (doprecyzowanie, że mocodawca w ramach danego ustalenia kontroluje towar lub usługę przed ich przekazaniem do klienta). Zmiany w standardzie obejmują również dodatkowe praktyczne rozwiązania ułatwiające wdrożenie nowego standardu.
Zmiana do MSSF 2 – Klasyfikacja i wycena płatności w formie akcji	1 stycznia 2018	289/2018	Zmiana zawiera wskazówki ujednolicające wymogi rachunkowości dla transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych, które przyjmują takie samo podejście jak w przypadku transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych, wyjątek w MSSF 2 oraz wyjaśnienia sytuacji, kiedy płatność w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych zmienia się w płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych z powodu zmiany warunków umownych. Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
Zmiana do MSR 40 – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych	1 stycznia 2018	800/2018	Zmiana wyjaśnia kiedy jednostka powinna dokonywać przeniesienia nieruchomości w budowie do lub z kategorii nieruchomości inwestycyjnych, w przypadku zmiany charakteru użytkowania tej nieruchomości w sytuacjach innych niż specyficznie wymienione w MSR 40. Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 2014-2016	1 stycznia 2018	182/2018	Zmiany dotyczą: 1. MSSF 1 – zniesienie zwolnień dla podmiotów stosujących MSSF po raz pierwszy w zakresie pewnych ujawnień; 2. MSR 28 – w zakresie możliwości podejmowania przez określone jednostki indywidualnej decyzji dotyczącej wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. Zmiany nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Interpretacja KIMSF 22 – Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe	1 stycznia 2018	519/2018	Interpretacja wyjaśnia, jaki kurs walutowy powinien być stosowany przy ujęciu transakcji denominowanej w walucie obcej zgodnie z MSR 21 w przypadku, kiedy klient dokonuje bezzwrotnej płatności zaliczkowej za dostawę towarów lub usług. Interpretacja nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

3.1.2. MSSF 9 - Instrumenty finansowe

MSSF 9 *Instrumenty Finansowe*, opublikowany przez RMSR w lipcu 2014 roku i zatwierdzony w listopadzie 2016 roku przez Komisję Europejską, zastępuje MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*. MSSF 9 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.

Grupa PZU zastosowała MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku, w wersji opublikowanej w lipcu 2014 roku.

MSSF 9 określa nowe wymogi w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, utraty wartości aktywów finansowych oraz rachunkowości zabezpieczeń.

Wpływ zastosowania nowego standardu

Klasyfikacja zgodnie z MSR 39	Klasyfikacja zgodnie z MSSF 9	Wartość bilansowa zgodnie z MSR 39 na 31 grudnia 2017	Wpływ zmian wyceny wynikający z reklasyfikacji	Wpływ odpisów na oczekiwane straty wynikające z ryzyka kredytowego	Wartość bilansowa zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018
	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	167 497	(83)	(1 524)	165 890
Należności od klientów z tytułu kredytów	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 597	(73)	33	1 557
	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy	363	(6)	8	365
Pochodne instrumenty finansowe	Pochodne instrumenty finansowe	2 351	-	-	2 351
	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	18 985	-	(11)	18 974
Utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 204	66	-	2 270
	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy	48	1	-	49
	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	4 874	(1)	(2)	4 871
Dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	43 385	-	-	43 385
	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy	260	-	-	260
	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	25	(2)	-	23
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	491	-	-	491
	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy	19 727	-	-	19 727
Pożyczki - dłużne papiery wartościowe	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	8 515	(2)	(19)	8 494
	Aktywa finansowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	5 108	(2)	(9)	5 097
Pożyczki - pozostałe	Aktywa finansowe wg zamortyzowanego kosztu	6 424	-	(45)	6 379
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		8 239	-	-	8 239
Pozostałe aktywa		25 775	-	3	25 778
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		1 590	19	306	1 915
Aktywa razem		317 458	(83)	(1 260)	316 115

Klasyfikacja zgodnie z MSR 39	Klasyfikacja zgodnie z MSSF 9	Wartość bilansowa zgodnie z MSR 39 na 31 grudnia 2017	Wpływ zmian wyceny wynikający z reklasyfikacji	Wpływ odpisów na oczekiwane straty wynikające z ryzyka kredytowego	Wartość bilansowa zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		14 599	(223)	(231)	14 145
Kapitał akcyjny		86	-	-	86
Kapitał z aktualizacji wyceny		157	(34)	41	164
Pozostałe kapitały		11 760	-	-	11 760
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych		2 596	(189)	(272)	2 135
Udziały niekontrolujące		22 961	140	(1 182)	21 919
Kapitał własny, razem		37 560	(83)	(1 413)	36 064
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	Zobowiązania finansowe wg wartości godziwej przez wynik finansowy	4 955	-	-	4 955
Zobowiązania finansowe wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wg zamortyzowanego kosztu	219 595	-	-	219 595
Rezerwy		45 611	-	153	45 764
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		638	-	-	638
Pozostałe zobowiązania		9 099	-	-	9 099
Zobowiązania razem		279 898	-	153	280 051
Kapitały i zobowiązania razem		317 458	(83)	(1 260)	316 115

W skróconym śródrocznym sprawozdaniu finansowym za I kwartał 2018 roku Grupa PZU pomniejszyła rozpoznane przez banki odpisy na oczekiwane straty kredytowe o kwoty dotyczące zmian ryzyka kredytowego, ujęte w wycenie do wartości godziwej portfeli należności z tytułu kredytów na datę akwizycji banków i nierozliczone do dnia 1 stycznia 2018 roku. W wyniku przeprowadzonych analiz, w tym przy zaangażowaniu doradców zewnętrznych, w skróconym śródrocznym sprawozdaniu finansowym za I półrocze 2018 roku ostatecznie zdecydowano o rozpoznaniu efektu ryzyka kredytowego analogicznie do podejścia banków, co wynika z głównego założenia MSSF 9 w zakresie natychmiastowego rozpoznawania strat kredytowych bezpośrednio po nabyciu aktywów finansowych. Jedyna różnica w porównaniu do kwot rozpoznanych przez banki wynikała z odmiennej klasyfikacji do koszyków na poziomie skonsolidowanym Grupy PZU.

Wpływ zastosowania MSSF9	Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za I kwartał 2018 roku	Różnica	Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za I półrocze 2018 roku
Kapitał z aktualizacji wyceny	7	-	7
Zysk z lat ubiegłych	(349)	(112)	(461)
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej, razem	(342)	(112)	(454)
Udziały niekontrolujące	(739)	(303)	(1 042)
Kapitał własny, razem	(1 081)	(415)	(1 496)

Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych

Standard wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od:

- modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych.

Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikuje się do wyceny w:

- zamortyzowanym koszcie;

- wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Instrumenty klasyfikuje się na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy lub w momencie rozpoznania instrumentu. Zmiany klasyfikacji możliwe są wyłącznie w bardzo rzadkich przypadkach zmiany modelu biznesowego.

Modele biznesowe

Składniki aktywów finansowych zarządzane są zgodnie z modelami biznesowymi, służącymi do przekazywania informacji do celów zarządczych. Analiza modeli, dokonana przez Grupę PZU, obejmowała m.in.:

- sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane kluczowemu personelowi kierowniczemu jednostki;
- rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz te, które są zarządzane i których wyniki są oceniane według wartości godziwej, zaklasyfikowano do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Test SPPI

W celu oceny, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kwoty głównej i odsetek (tzw. test SPPI, ang. *solely payments of principal and interest*) dokonywany jest specjalny test. Pod pojęciem kwoty głównej rozumie się wartość godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytów, a także marżę zysku.

W trakcie testu SPPI analizuje się, czy składnik aktywów finansowych zawiera warunki umowne, które mogłyby zmienić terminy lub kwoty umownych przepływów pieniężnych tak, aby warunek uzyskiwania wyłącznie kwoty głównej i odsetek nie był spełniony. Dokonując oceny, Grupa PZU rozważa:

- zdarzenia warunkowe, które mogłyby zmienić kwoty i terminy przepływów pieniężnych;
- czynniki podwyższające oprocentowanie;
- warunki przedpłaty i przedłużenia płatności;
- warunki ograniczające prawo do pozyskiwania przepływów pieniężnych;
- czynniki modyfikujące wartość pieniądza w czasie – np. okresowe resetowanie stopy procentowej.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie klasyfikuje się składniki aktywów finansowych, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Powyższe warunki spełniają aktywa finansowe klasyfikowane zgodnie z MSR 39 do kategorii pożyczek i należności (w tym większość należności od klientów z tytułu kredytów), oraz do aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, za wyjątkiem aktywów finansowych, dla których w wyniku analizy stwierdzono, że warunki umowy mogą powodować powstanie przepływów pieniężnych, które nie stanowią jedynie spłaty kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zaklasyfikowano również zakupione składniki aktywów finansowych dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Tego rodzaju aktywa finansowe zostały nabyte w związku z połączeniem z wydzieloną częścią Banku BPH w 2016 roku oraz Bankiem Meritum w 2015 roku. W efekcie do kategorii wyceny według zamortyzowanego kosztu zaliczono udzielone klientom kredyty i pożyczki oraz dłużne papiery wartościowe (obligacje skarbowe) o charakterze inwestycyjnym. Zgodnie z zasadami MSR

39 stosowanymi do dnia 31 grudnia 2017 r., pozycje zaliczane były odpowiednio do kategorii pożyczek i należności oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do zapadalności.

Na moment pierwszego zastosowania MSSF9 dokonano również oceny modelu biznesowego dla inwestycyjnych papierów wartościowych, które są w większości utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych, jak i sprzedaży, w wyniku której stwierdzono, że w odniesieniu do niektórych z tych papierów dotychczasową praktyką było utrzymywanie ich w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych i intencja w stosunku do nich pozostaje niezmienną. W związku z tym oceniono, iż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i przeklasyfikowano je do wyceny w zamortyzowanym koszcie. Poprzednio papiery te były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane są w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

W szczególności powyższe warunki są spełnione dla instrumentów dłużnych, które zgodnie z MSR 39 klasyfikowane były jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

W związku z zaklasyfikowaniem niektórych należności od klientów z tytułu kredytów oraz korporacyjnych i municypalnych papierów wartościowych do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, kredyty te są wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.

W związku z możliwą sprzedażą niektórych aktywów z portfela papierów wartościowych dotychczas utrzymywanych do terminu zapadalności, dokonano ich przeklasyfikowania do wyceny według wartości godziwej przez kapitał, gdyż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.

Do tej kategorii aktywów finansowych klasyfikuje się również instrumenty kapitałowe, dla których dokonano nieodwołalnego wyboru wyceny w wartości godziwej z ujęciem późniejszych zmian wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej klasyfikowane są pozostałe instrumenty finansowe nie spełniające warunków zaklasyfikowania do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W szczególności dotyczy to następujących aktywów finansowych:

- aktywa finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- aktywa finansowe klasyfikowanych zgodnie z MSR 39 jako przeznaczonych do obrotu;
- instrumenty pochodne;
- jednostki uczestnictwa nie będące instrumentami kapitałowymi i których nie dotyczy warunek charakterystyki przepływów pieniężnych stanowiących jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek, klasyfikowanych zgodnie z MSR 39 do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży;
- aktywa finansowe nie spełniające testu SPPI - dla których warunki umowne powodują, że przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłaty kwoty głównej i odsetek;

- aktywa finansowe utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym innym, niż którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- instrumenty kapitałowe, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i były wyceniane według wartości godziwej przez kapitał a nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez kapitał;
- należności od klientów z tytułu kredytów, których kontraktowe przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłat kwoty głównej i odsetek, ze względu na dźwignię finansową zwiększającą zmienność wynikających z umowy przepływów pieniężnych. Dotyczy to przede wszystkim kredytów studenckich, kredytów z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz niektórych ekspozycji korporacyjnych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.

Klasyfikacja i wycena zobowiązań finansowych

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zaklasyfikowane zostały instrumenty klasyfikowane do tej kategorii zgodnie z MSR 39, w szczególności:

- instrumenty pochodne;
- zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż);
- kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked);
- zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zaklasyfikowane zostały instrumenty klasyfikowane do tej kategorii zgodnie z MSR 39, w szczególności:

- depozyty pozyskane przez banki Grupy PZU;
- wyemitowane bankowe papiery wartościowe;
- otrzymane kredyty;
- zobowiązana z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych;
- zobowiązania podporządkowane;
- zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Utrata wartości

MSSF 9 wprowadza obowiązek rozpoznawania strat oczekiwanych - ECL (ang. *expected credit loss*), a nie tylko poniesionych, jak to ma miejsce zgodnie z MSR 39. Oznacza to znaczący wzrost ważonych prawdopodobieństwem oszacowań oczekiwanych strat kredytowych.

Nowy model utraty wartości stosuje się dla następujących aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- należności od klientów z tytułu kredytów;
- dłużnych papierów wartościowych;
- należności leasingowych;
- zobowiązań do udzielenia kredytów i pożyczek oraz udzielonych gwarancji finansowych (poprzednio utrata wartości była rozpoznawana zgodnie z MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe).

Dla aktywów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody utrata wartości jest mierzona jako:

- ECL w całym okresie życia – oczekiwane straty kredytowe wynikające z wszystkich ewentualnych zdarzeń niewykonania zobowiązania w całym oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego;
- 12-miesięczne ECL – część oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia, która reprezentuje oczekiwane straty kredytowe wynikające ze zdarzeń niewykonania zobowiązania w ramach instrumentu finansowego, które są możliwe w ciągu 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym.

Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej ECL w całym okresie życia, za wyjątkiem następujących instrumentów, dla których rozpoznawany jest 12-miesięczny ECL:

- instrumenty finansowe, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia;
- dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym na dzień sprawozdawczy. Jako dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym przyjmuje się papiery wartościowe posiadające zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym;

Zmiana podejścia do wyznaczania utraty wartości ma istotne konsekwencje w przypadku modelowania parametrów ryzyka kredytowego oraz ostatecznej wysokości utworzonych odpisów. Nie stosuje się już okresu identyfikacji straty i odpisu IBNR. Odpis wyznacza się w trzech kategoriach:

- koszyk 1 – koszyk z niskim ryzykiem kredytowym – rozpoznaje się 12-miesięczny ECL;
- koszyk 2 – portfel, w którym nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia;
- koszyk 3 – kredyty z utratą wartości – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia.

Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego – dla koszyków 1 i 2 wyznacza się na bazie ekspozycji brutto, natomiast w koszyku 3 – na bazie netto. W przypadku znacznego zwiększenia ryzyka kredytowego (koszyk 2), oczekiwane straty kredytowe rozpoznaje się wcześniej, co przekłada się na zwiększenie wysokości odpisów z tytułu utraty wartości i tym samym na wynik finansowy.

Grupa PZU ujmuje skumulowane zmiany ECL w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia jako odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI, ang. *purchased or originated credit-impaired*).

Wyznaczanie parametrów PD i LGD

Do oszacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe Grupa PZU wykorzystuje parametry:

- PD - (ang. *Probability of Default*) - prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w określonym horyzoncie czasowym;
- LGD - (ang. *Loss Given Default*) - procentowa strata w odniesieniu do sumy ekspozycji w przypadku niewypłacalności kontrahenta.

W przypadku emitentów oraz ekspozycji, które posiadają rating zewnętrzny, PD przypisuje się na podstawie średnich rynkowych poziomów niewypłacalności (ang. *default rate*) dla danych klas ratingowych. W pierwszej kolejności określa się rating wewnętrzny podmiotu/emisji zgodnie z obowiązującą metodyką nadawania ratingów wewnętrznych. Do szacowania średniego poziomu PD wykorzystuje się tablice publikowane przez zewnętrzne agencje ratingowe.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych, w przypadku których nie ma ratingu zewnętrznego, stosowany jest model RiskCalc Moody's. Do oszacowania PD stosuje się parametr EDF (ang. *expected default frequency*). W przypadku szacowania PD dla całego okresu życia dla ekspozycji, których termin zapadalności przekracza 5 lat (w modelu RiskCalc krzywa Forward EDF dotyczy okresu 5 letniego) przyjmuje się założenie, że w kolejnych latach parametr PD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez model w 5 roku.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych parametr LGD 12-miesięczny oraz dla całego okresu życia ustalany jest w oparciu o model RiskCalc Moody's (moduł LGD). W przypadku szacowania LGD dla całego okresu życia dla instrumentów, których termin zapadalności przekracza 5 lat przyjmuje się, że w kolejnych latach parametr LGD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez moduł dla 5 roku.

Jeżeli danemu instrumentowi agencja ratingowa przyznała oddzielny rating odzysku wówczas wykorzystuje się ten parametr. Dla danego parametru RR (ang. *recovery rate*) zastosowanie znajduje formuła: $LGD = 1 - RR$.

W przypadku braku możliwości zastosowania modelu RiskCalc do szacowania poziomów LGD oraz w przypadku, gdy instrument nie ma nadanego przez zewnętrzną agencję ratingową parametru LGD, przyjmuje się średni poziom RR na podstawie danych rynkowych (odpowiednio różnicując na klasy długu korporacyjnego oraz sovereign), których dostawcami są zewnętrzne agencje ratingowe przy zastosowaniu formuły: $LGD = 1 - RR$. W przypadku konieczności szacowania LGD w całym okresie życia przyjmuje się, że wartość parametru jest stała. Przy wyborze danych w zakresie parametru LGD uwzględnia się stopień podporządkowania długu.

Zmiana ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa PZU dokonuje oceny, czy ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia. Dokonując takiej oceny, Grupa PZU posługuje się zmianą ryzyka niewykonania zobowiązania w oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego, a nie zmianą kwoty oczekiwanych strat kredytowych. W celu dokonania takiej oceny porównuje się parametr PD dla danego instrumentu finansowego na dzień sprawozdawczy z parametrem PD na dzień początkowego ujęcia, biorąc pod uwagę racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań.

Jeżeli instrument finansowy charakteryzuje się niskim ryzykiem kredytowym (tzn. posiada zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym) zarówno na moment początkowego ujęcia, jak i na dzień sprawozdawczy, uznaje się, że nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego związanego z tym instrumentem.

Dla instrumentów finansowych Grupa PZU ocenia czy ryzyko kredytowe znacząco wzrosło poprzez porównanie parametru PD w całym pozostałym okresie życia na dzień sprawozdawczy z parametrem PD w całym pozostałym okresie życia oszacowanym w momencie początkowego ujęcia.

Grupa PZU regularnie monitoruje efektywność kryteriów przyjętych do identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego w celu potwierdzenia, że:

- kryteria pozwalają na identyfikację znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego zanim nastąpi utrata wartości danej ekspozycji;
- kryteria nie pokrywają się z 30-dniowym okresem przeterminowania;
- średni czas pomiędzy identyfikacją znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego a utratą wartości jest racjonalny;
- ekspozycje nie są generalnie przenoszone bezpośrednio z koszyka 1 (12-miesięczny ECL) do koszyka 3 (utrata wartości);
- nie występują nieuzasadnione zmienności odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikające z przeniesień pomiędzy 12-miesięcznym ECL a ECL w całym okresie życia.

Aktywa finansowe przejęte w transakcjach nabycia Pekao i Alior Banku na datę nabycia byłyby zaklasyfikowane odpowiednio do koszyka 1 lub jako POCI (aktywa, które były objęte odpisami z tytułu utraty wartości).

Aktywa finansowe zaklasyfikowane jako POCI na datę akwizycji nie zmieniają swojej klasyfikacji na dzień wdrożenia MSSF 9, jak i na kolejne daty bilansowe. Dla pozostałych ekspozycji przyjęto następujące zasady:

- dla ekspozycji, które na datę akwizycji znajdowały się w banku w koszyku 1 Grupa PZU utrzymuje klasyfikację banków;
- dla ekspozycji, które na datę akwizycji znajdowały się w bankach w koszyku 2, dokonuje się weryfikacji czy pogorszenie jakości kredytowej nastąpiło po dacie akwizycji. Jeżeli tak – aktywa takie są klasyfikowane jako koszyk 2 także na poziomie Grupy PZU; w przeciwnym przypadku – Grupa PZU utrzymuje klasyfikację do koszyka 1 (bez zmian w stosunku do daty akwizycji);

Dla wszystkich aktywów nabytych przez banki po dacie akwizycji przyporządkowanie do koszyków na poziomie Grupy PZU jest spójne z klasyfikacją stosowaną na poziomie sprawozdań finansowych banków.

Rachunkowość zabezpieczeń

Przy początkowym zastosowaniu MSSF 9 istnieje możliwość podjęcia decyzji w sprawie kontynuowania stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast rozdziału 6 MSSF 9. Grupa PZU podjęła decyzję o kontynuacji stosowania MSR 39 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. Jednakże w zakresie ujawnień informacji

dotyczących rachunkowości zabezpieczeń stosuje się standard MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnienia informacji* zmieniony przez standard MSSF 9, ponieważ możliwość wyboru polityki rachunkowości nie dotyczy zwolnienia z nowych wymogów w zakresie ujawniania informacji.

Ujawnienia informacji

Wdrożenie MSSF 9 skutkowało istotną zmianą ujawnień dotyczących instrumentów finansowych. Grupa PZU skorzystała ze zwolnienia z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, wynikające z zastosowania MSSF 9 ujęto w pozycji „Zysk z lat ubiegłych”.

3.1.3. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

- Zatwierdzone rozporządzeniem Komisji Europejskiej:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
MSSF 16 – Leasing	1 stycznia 2019	1986/2017	<p>MSSF 16 zastępuje MSR 17 <i>Leasing</i> oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy standard eliminuje rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie obecnego leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów (prawa do użytkowania przedmiotu leasingu) oraz nowego zobowiązania (zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu). Prawa do użytkowania przedmiotu leasingu podlegać będą umorzeniu natomiast od zobowiązań naliczane będą odsetki. Spowoduje to powstanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku, gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne.</p> <p>Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostanie niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego.</p> <p>Grupa PZU jest w trakcie oceny umów pod kątem spełniania definicji leasingu, oszacowania okresu leasingu oraz wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Grupa PZU skorzysta ze zwolnienia dotyczącego stosowania wymogów standardu w odniesieniu do leasingów krótkoterminowych oraz leasingów aktywów niskocennych.</p>
Zmiana do MSSF 9	1 stycznia 2019	498/2018	<p>Według obecnej wersji MSSF 9 pewne opcje powodujące, że pożyczkodawca jest zmuszony zaakceptować zmniejszenie wynagrodzenia z tytułu udzielenia finansowania (w przypadku ujemnej płatności kompensacyjnej) nie spełniają testu SPPI i w związku z powyższym instrumenty zawierające takie opcje nie mogą być klasyfikowane jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Zgodnie ze zmianą, znak (dodatni lub ujemny) kwoty przedpłaty nie będzie istotny – to znaczy, w zależności od stopy obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę, jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.</p> <p>Zmiana nie będzie miała znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>

- Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
MSSF 17 – Kontrakty ubezpieczeniowe	18 maja 2017	1 stycznia 2021	<p>Celem standardu jest określenie jednolitych zasad rachunkowości dla wszystkich typów kontraktów ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem posiadanych przez ubezpieczyciela kontraktów reasekuracyjnych. Wprowadzenie jednolitych standardów zapewni porównywalność raportów finansowych pomiędzy jednostkami, państwami i rynkami kapitałowymi.</p> <p>Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wpływu zastosowania MSSF 17 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU.</p>
Interpretacja KIMSF 23 – Niepewność w kwestii uznawania przychodów podatkowych	7 czerwca 2017	1 stycznia 2019	<p>Interpretacja powinna być stosowana w przypadku niepewności w kwestii określenia przychodów podatkowych, strat podatkowych, podstawy opodatkowania, nierozliczonych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych oraz stawek podatkowych, zgodnie z MSR 12.</p> <p>Interpretacja nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSR 28 – Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	12 października 2017	1 stycznia 2019	<p>Zgodne ze zmienionym MSR28, długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, dla których jednostka nie stosuje metody praw własności, zastosowanie ma MSSF 9, w tym również w zakresie utraty wartości.</p> <p>Zmiana nie będzie miała znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze	7 lutego 2018	1 stycznia 2019	<p>Zmiany dotyczą wprowadzenia poprawek do wytycznych związanych z rozliczaniem w przypadku zmiany planu, ograniczenia lub rozliczenia w okresie sprawozdawczym. Zmiany wymagają od podmiotów stosowania zaktualizowanych założeń aktuarialnych do określenia bieżącego kosztu usługi i odsetek netto na pozostałą część okresu sprawozdawczego po takim zdarzeniu. Zmiany wyjaśniają również, w jaki sposób wymogi dotyczące rozliczania planu zmiana, ograniczenie lub rozliczenie wpływa na wymogi dotyczące pułapu aktywów. RMSR zdecydowała, że rozliczanie "istotnych wahań rynkowych" (w euro) nie wchodzi w zakres tych poprawek. Zmiany dotyczą zmian w planie, ograniczeń lub rozliczeń które nastąpią w dniu 1 stycznia 2019 r. lub później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
Zmiany do MSSF 2015-2017	12 grudnia 2017	1 stycznia 2019	Zmiany dotyczą: <ol style="list-style-type: none"> 1. MSSF 3 – zmiany wyjaśniają, że gdy jednostka przejmuje kontrolę nad działalnością, która jest wspólną działalnością, dokonuje ona ponownej oceny wcześniej posiadanych udziałów w tej spółce; 2. MSSF 11 – zmiany wyjaśniają, że gdy jednostka otrzymuje wspólną kontrolę nad działalnością, która jest wspólną operacją, jednostka nie aktualizuje wcześniej posiadanych udziałów w tej firmie; 3. MSR 12 – zmiany precyzują, że wszelkie skutki dywidend z tytułu podatku dochodowego (tj. podział zysków) powinny być ujmowane w rachunku zysków i strat, niezależnie od tego, jak powstaje podatek; 4. MSR 23 - zmiany wyjaśniają, że jeżeli określone pożyczki pozostają nierozliczone po związaniu danego składnika aktywów z jego przeznaczeniem lub sprzedażą, to zaciągnięcie pożyczki staje się częścią funduszy, które jednostka ogólnie zaciąga, obliczając stopę kapitalizacji z ogólnych pożyczek Zmiany nie będą miały znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU
Zmiana do założeń konceptyjnych	29 marca 2018	1 stycznia 2020	Zmienione założenia koncepcyjne zawierają kilka nowych koncepcji dotyczących wyceny, uwzględniają zaktualizowane definicje i kryteria uznawania aktywów i zobowiązań oraz wytyczne dotyczące raportowania wyników finansowych. Dodatkowo zawierają wyjaśnienia dotyczące ważnych obszarów, takich jak rola zarządzania, ostrożność i niepewności pomiaru w sprawozdaniach finansowych. Zmiany nie będą miały znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości, za wyjątkiem MSSF 17.

3.2 Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi danymi finansowymi a niniejszym skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Zmianę opisaną w punkcie 3.2.3 ujęto już w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2017.

3.2.1. Rozliczenie nabycia Pekao

W związku z ostatecznym rozliczeniem nabycia akcji Pekao dokonano retrospektywnego przekształcenia danych na 31 grudnia 2017 roku. Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 1.4.1.

3.2.2. Zmiana prezentacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz skonsolidowanym rachunku zysków i strat

W celu lepszego zaprezentowania sytuacji finansowej Grupy PZU oraz wyników finansowych dokonano następujących zmian prezentacyjnych:

- w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej:
 - wydzielono do odrębnej pozycji „Należności od klientów z tytułu kredytów”;
 - wydzielono do odrębnej pozycji pochodne instrumenty finansowe i połączono z pochodnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentując odpowiednie rozbieżności w notcie dodatkowej;
- w skonsolidowanym rachunku zysków i strat podzielono linię „Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji” na dwie odrębne pozycje: „Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji” oraz „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

Dane porównywalne przekształcono odpowiednio.

3.2.3. Zmiana prezentacji kosztów usług świadczonych na rzecz banków

W celu lepszego odzwierciedlenia ekonomicznego charakteru ponoszonych kosztów, część kosztów usług nabywanych przez banki została przeniesiona z kosztów z tytułu prowizji i opłat do kosztów administracyjnych.

3.2.4. Zmiany danych porównywalnych w Alior Banku

3.2.4.1. Korekta błędu dotycząca podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2012 – 2017

Alior Bank dokonał korekty rozliczenia podatku dochodowego za lata 2012 – 2017 w związku z błędnym wyłączeniem w rachunku podatkowym za te lata odsetek naliczonych nieotrzymanych na dzień spisania należności nieściągalnych, które powodowało zaniżenie podstawy opodatkowania. Jednocześnie część odsetek od należności spisanych do ewidencji pozabilansowej była nieprawidłowo ujmowana jako dodatnia różnica przejściowa i wliczana do podstawy rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Korekta obniżyła kapitał własny na 31 grudnia 2017 roku o 17 mln zł (odpowiednio 5 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 12 mln zł na udziałach niekontrolujących) i podniosła zysk netto za I półrocze 2017 roku o 9 mln zł (odpowiednio 3 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 6 mln zł na udziałach niekontrolujących).

3.2.4.2. Korekta ujęcia wyniku na produktach strukturyzowanych

Alior Bank dokonał zmiany metody wyceny wartości godziwej opcji wbudowanej w emitowane przez bank produkty strukturyzowane (certyfikaty depozytowe). Poprzednio opcje wbudowane wyceniane były w oparciu o parametry nie pochodzące z aktywnego rynku. Obecnie do wyceny stosowane są parametry z rynku międzybankowego, na którym bank zawiera transakcje odwrotne, zabezpieczające opcje wbudowane w produkty strukturyzowane. Alior Bank dokonał również zmiany metody rozliczania kosztów i przychodów związanych z emisją certyfikatów depozytowych. W oparciu o poprzednią metodykę, koszty krańcowe były kwotowo zbliżone do kwoty opłaty dystrybucyjnej i w związku z tym, koszty i opłata były ujmowane jednorazowo w momencie zawarcia transakcji. Alior Bank dokonał przeglądu kosztów krańcowych, w wyniku czego ich poziom został obniżony, w związku z czym obecnie Alior Bank rozlicza zarówno przychody z tytułu opłaty dystrybucyjnej, jak i koszty krańcowe w czasie do daty zapadalności certyfikatów depozytowych.

Korekta obniżyła kapitał własny na 31 grudnia 2017 roku o 35 mln zł (odpowiednio 11 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 24 mln zł na udziałach niekontrolujących) i obniżyła zysk netto za I półrocze 2017 roku o 13 mln zł (odpowiednio 4 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 9 mln zł na udziałach niekontrolujących).

3.2.4.3. Korekta ujęcia kosztu z tytułu opłaty na BFG w zakresie części składki w postaci blokady papierów wartościowych w ubiegłym okresie

W związku ze zmianą od roku 2017 ustawy o BFG oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 10 marca 2017 roku w sprawie przekazywania w formie zobowiązań do zapłaty składek wnoszonych do BFG, Alior Bank korzystając z §4 niniejszego rozporządzenia dokonuje rozliczenia (30% należnej składki) z BFG w formie zobowiązania do zapłaty, w postaci blokady papierów wartościowych. Po otrzymaniu 2 marca 2017 roku oraz 20 kwietnia 2017 roku pism z BFG określających wysokość składek na Fundusz Gwarantowania Depozytów i Fundusz Przymusowej Restrukturyzacji, Alior Bank zastosował niepoprawny sposób ewidencji, ujmując tę część składki analogicznie, jak w przypadku blokady papierów wartościowych na Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych i w związku z tym nie ujął kosztu z tytułu zobowiązania do zapłaty w rachunku zysków i strat. Zgodnie z MSR 37 oraz KIMSSF 21 zobowiązanie do zapłaty w postaci blokady papierów wartościowych, podobnie jak pozostała część składki na BFG, powinno być ujmowane jako koszt okresu bieżącego. W związku z tym Alior Bank dokonał korekty retrospektywnej ujmując zobowiązanie do zapłaty w postaci blokady papierów wartościowych za rok 2017 jako koszt 2017 roku i dokonując przekształcenia danych porównawczych.

Korekta obniżyła kapitał własny na 31 grudnia 2017 roku o 19 mln zł (odpowiednio 6 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 13 mln zł na udziałach niekontrolujących) i obniżyła zysk netto za I półrocze 2017 roku o 16 mln zł (odpowiednio 5 mln zł na udziale Grupy PZU oraz 11 mln zł na udziałach niekontrolujących).

3.2.5. Wpływ różnic na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

W kolejnych tabelach zaprezentowano wpływ powyższych zmian na pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Aktywa	31 grudnia 2017 (historyczne)	Korekta	31 grudnia 2017 (przekształcone)	1 stycznia 2017 (historyczne)	Korekta	1 stycznia 2017 (przekształcone)
Wartość firmy	3 839	(9) ¹⁾	3 830	1 583	-	1 583
Rzeczowe aktywa trwałe	3 239	48 ¹⁾	3 287	1 467	-	1 467
Nieruchomości inwestycyjne	2 354	1 ¹⁾	2 355	1 738	-	1 738
Należności od klientów z tytułu kredytów	nd.	169 457 ²⁾	169 457	nd.	44 998 ²⁾	44 998
Pochodne instrumenty finansowe	nd.	2 351 ²⁾	2 351	nd.	953 ²⁾	953
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	281 854	(171 808) ²⁾	110 046	105 286	(45 951) ²⁾	59 335
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	22 247	(2 004) ²⁾	20 243	21 882	(881) ²⁾	21 001
Pochodne instrumenty zabezpieczające	347	(347) ²⁾	nd.	72	(72) ²⁾	nd.
Pożyczki	189 504	(169 457) ²⁾	20 047	54 334	(44 998) ²⁾	9 336
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 577	(10) ¹⁾ 23 ³⁾	1 590	633	8 ³⁾	641
Aktywa, razem	317 405	53	317 458	125 296	8	125 304

Kapitały i zobowiązania	31 grudnia 2017 (historyczne)	Korekta	31 grudnia 2017 (przekształcone)	1 stycznia 2017 (historyczne)	Korekta	1 stycznia 2017 (przekształcone)
Kapitały						
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	14 622	(23)	14 599	12 998	(8)	12 990
Niepodzielony wynik	2 619	(1) ¹⁾ (22) ³⁾	2 596	2 043	(8) ³⁾	2 035
Udziały niekontrolujące	22 979	31 ¹⁾ (49) ³⁾	22 961	4 086	(19) ³⁾	4 067
Kapitały, razem	37 601	(41)	37 560	17 084	(27)	17 057
Zobowiązania finansowe	224 507	43 ³⁾	224 550	60 030	15 ³⁾	60 045
Inne zobowiązania	9 045	51 ³⁾	9 096	4 991	20 ³⁾	5 011
Zobowiązania, razem	279 804	94	279 898	108 212	35	108 247
Kapitały i zobowiązania, razem	317 405	53	317 458	125 296	8	125 304

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1

²⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.2

³⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.4

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (historyczne)	Korekta	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone)
Przychody z tytułu prowizji i opłat	702	9 ¹⁾ (12) ⁴⁾	699
Przychody netto z inwestycji	3 267	15 ¹⁾	3 282
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(301)	301 ²⁾	nd.
Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	nd.	238 ²⁾	238
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	nd.	(539) ²⁾	(539)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	66	(4) ¹⁾ (16) ⁴⁾	46
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(204)	15 ³⁾	(189)
Koszty odsetkowe	(426)	1 ¹⁾ 5 ⁴⁾	(420)
Koszty administracyjne	(2 025)	(2) ¹⁾ (15) ³⁾ 6 ⁴⁾	(2 036)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 131)	(28) ¹⁾ (16) ⁴⁾	(1 175)
Zysk brutto	2 198	(42)	2 156
Podatek dochodowy	(465)	2 ¹⁾ 12 ⁴⁾	(451)
Zysk netto	1 733	(28)	1 705

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (historyczne)	Korekta	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone)
Zysk netto	1 733	(28)	1 705
Inne całkowite dochody	8	(4)	4
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	7	(4)	3
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	42	1 ¹⁾	43
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	18	(5) ¹⁾	13
Dochody całkowite netto, razem	1 741	(32)	1 709
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej	1 419	(8)	1 411
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	322	(24)	298

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1

²⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.2

³⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.3

⁴⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.4

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (historyczne)	Korekta	1 stycznia - 30 czerwca 2017 (przekształcone)
Zysk brutto	2 198	(42) ¹⁾	2 156
Korekty	773	42	815
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów	(2 368)	1 356 ¹⁾	(1 012)
Przychody i koszty odsetkowe	(707)	(15) ¹⁾	(722)
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych	271	23 ¹⁾	294
Zmiana stanu zobowiązań	1 382	33 ²⁾	1 415
Pozostałe korekty	1 453	(1 355) ¹⁾	98
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 971	-	2 971

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1

²⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.4

4. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego

4.1 Podział wyniku finansowego PZU za rok 2017

28 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za rok 2017. Zagadnienie opisano w punkcie 14.

4.2 Najważniejsze dywidendy wypłacane pomiędzy spółkami Grupy PZU

21 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2017 rok, przeznaczając na dywidendę kwotę 2 074 mln zł, czyli 7,90 zł na jedną akcję.

Dzień dywidendy przypadał 6 lipca 2018 roku, a dzień wypłaty 20 lipca 2018 roku. PZU otrzymał dywidendę w wysokości 415 mln zł.

5. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

7 sierpnia 2018 roku Pekao i Alior Bank odstąpiły od dalszych negocjacji dotyczących połączenia obu banków. Banki nie doszły do porozumienia co do warunków ich połączenia, które pozwalałyby na osiągnięcie potencjalnie największej dodatkowej wartości dla akcjonariuszy.

6. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

6.1 Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	3 955	7 692	3 716	7 338
W ubezpieczeniach bezpośrednich	3 979	7 703	3 734	7 349
W ubezpieczeniach pośrednich	(24)	(11)	(18)	(11)
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	2 095	4 189	2 122	4 268
Składki ubezpieczeń indywidualnych	373	745	407	838
Składki ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych	502	1 001	494	985
Składki ubezpieczeń grupowych	1 220	2 443	1 221	2 445
Składki przypisane brutto, razem	6 050	11 881	5 838	11 606

Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	149	310	141	295
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	1 547	3 001	1 517	2 891
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	966	1 942	931	1 880
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	28	45	21	39
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	916	1 638	763	1 519
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	189	420	192	411
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	24	47	28	46
Świadczenie pomocy (grupa 18)	121	235	104	209
Ochrona prawna (grupa 17)	2	5	2	5
Pozostałe (grupa 16)	37	60	35	54
Razem	3 979	7 703	3 734	7 349

6.2 Przychody z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Działalność bankowa	666	1 314	366	557
Prowizje maklerskie	38	87	28	51
Działalność powiernicza	18	34	8	10
Obsługa kart płatniczych, kredytowych	208	400	103	149
Wynagrodzenia z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	28	60	24	42
Kredyty i pożyczki	119	219	68	89
Obsługa rachunków bankowych	104	211	60	98
Przelewy	78	153	35	51
Operacje kasowe	26	50	17	26
Skupione wierzytelności	10	19	5	9
Gwarancje, akredytywy, inkaso, promesy	18	36	8	11
Pozostałe prowizje	19	45	10	21
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	137	273	50	76
Ubezpieczenia emerytalne	44	84	35	63
Pozostałe	1	2	2	3
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	848	1 673	453	699

6.3 Przychody netto z inwestycji

Przychody netto z inwestycji	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Przychody odsetkowe, w tym:	2 747	5 508	1 696	2 828
Należności od klientów z tytułu kredytów	2 092	4 125	1 215	1 983
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	189	437	nd.	nd.
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	301	615	nd.	nd.
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	20	37	(8)	-
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	32	63	14	20
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	nd.	nd.	90	138
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	nd.	nd.	231	445
Dłużne papiery wartościowe klasyfikowane do portfela pożyczek	nd.	nd.	19	44
Pożyczki	43	84	85	118
Skupione wierzytelności	20	55	16	21
Pochodne instrumenty zabezpieczające	40	70	18	29
Należności	-	1	9	15
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	10	21	7	15
Przychody z dywidend, w tym:	45	46	15	16
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	25	26	nd.	nd.
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20	20	nd.	nd.
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	nd.	nd.	11	11
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	nd.	nd.	2	2
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	nd.	nd.	2	3
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	64	128	64	125
Różnice kursowe	(176)	(44)	165	367
Pozostałe, w tym:	(17)	(44)	(24)	(54)
Koszty działalności inwestycyjnej	(4)	(11)	(5)	(16)
Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(22)	(49)	(26)	(50)
Pozostałe	9	16	7	12
Przychody netto z inwestycji, razem	2 663	5 594	1 916	3 282

6.4 Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji

Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	84	118	67	1
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	59	92	nd.	nd.
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	23	22	nd.	nd.
Instrumenty kapitałowe	(5)	6	nd.	nd.
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	(6)	(4)	nd.	nd.
Instrumenty dłużne	34	20	nd.	nd.
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	2	4	nd.	nd.
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	nd.	nd.	13	(10)
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	13	(9)
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	-	(1)
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:	nd.	nd.	91	50
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	47	14
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	44	36
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	nd.	nd.	(37)	(39)
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	7	40
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	(44)	(79)
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	25	29	-	-
Instrumenty pochodne	(58)	(18)	148	236
Krótką sprzedaż	1	3	-	-
Pożyczki	-	-	21	22
Należności	(13)	(27)	(16)	(29)
Nieruchomości inwestycyjne	(6)	(6)	7	7
Pozostałe	-	-	1	1
Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji	33	99	228	238

6.5 Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	(13)	3	7	7
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(5)	(2)	nd.	nd.
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(8)	5	nd.	nd.
- instrumenty dłużne	-	8	nd.	nd.
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	(1)	(1)	-	-
- pożyczki	(7)	(2)	7	7
Należności od klientów z tytułu kredytów	(382)	(795)	(296)	(505)
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(381)	(799)	(296)	(505)
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(1)	4	nd.	nd.
Należności	(3)	(41)	(27)	(41)
Jednostki stowarzyszone	(5)	(5)	-	-
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych, razem	(403)	(838)	(316)	(539)

6.6 Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	89	(9)	nd.	nd.
Instrumenty kapitałowe	(57)	(211)	nd.	nd.
Dłużne papiery wartościowe	128	246	nd.	nd.
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	18	(44)	nd.	nd.
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:	nd.	nd.	(190)	221
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	(190)	222
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	-	(1)
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty przeznaczone do obrotu, w tym:	nd.	nd.	71	216
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	(33)	139
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	104	77
Instrumenty pochodne	259	275	(191)	(168)
Wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	9	15	7	(34)
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	10	(2)	(19)
Nieruchomości inwestycyjne	117	110	(168)	(170)
Należności od klientów z tytułu kredytów	2	-	-	-
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej, razem	476	401	(473)	46

6.7 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	133	297	122	217
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	47	100	51	107
Rozwiązanie rezerw	54	239 ¹⁾	30	36
Zwrot kosztów dochodzenia roszczeń	8	14	11	20
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	13	22	9	18
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	8	8	-	17
Otrzymane odszkodowania	4	9	2	4
Odsetki za nieterminowe uregulowanie należności z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji biernej	5	14	6	8
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	4	10	-	-
Prowizje z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego	1	3	1	3
Spisanie zobowiązań z tytułu zwrotów i nadpłat składek	-	4	(9)	48
Pozostałe	33	80	28	52
Pozostałe przychody operacyjne, razem	310	800	251	530

¹⁾ w tym 233 mln rozwiązania przez banki rezerwy na udzielone gwarancje i poręczenia.

6.8 Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	3 773	7 504	3 587	7 379
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	2 262	4 415	2 029	3 868
- odszkodowania i świadczenia	1 786	3 565	1 597	3 259
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	283	462	245	235
- koszty likwidacji szkód	193	388	187	374
W ubezpieczeniach na życie	1 511	3 089	1 558	3 511
- odszkodowania i świadczenia	1 485	3 077	1 431	3 059
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(6)	(54)	95	387
- koszty obsługi świadczeń	32	66	32	65
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(54)	(159)	(83)	(165)
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(54)	(159)	(83)	(165)
Odszkodowania, świadczenia ubezpieczeniowe netto, razem	3 719	7 345	3 504	7 214

6.9 Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Koszty transakcji kartowych i bankomatowych, w tym koszty wydanych kart	114	202	47	79
Prowizje z tytułu pozyskania klientów bankowych	19	35	12	19
Prowizje za udostępnianie bankomatów	(1)	21	8	13
Koszty nagród dla klientów bankowych	4	7	5	12
Koszty przelewów i przekazów	10	19	6	11
Usługi dodatkowe do produktów bankowych	7	14	6	11
Prowizje maklerskie	3	8	3	4
Koszty obsługi rachunków bankowych	1	2	-	-
Koszty operacji banknotowych	4	7	-	1
Koszty działalności powierniczej	5	9	1	1
Pozostałe prowizje	16	29	24	38
Koszty z tytułu prowizji i opłat, razem	182	353	112	189

6.10 Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Depozyty terminowe	268	541	138	222
Depozyty bieżące	103	201	40	64
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	94	190	42	85
Pochodne instrumenty zabezpieczające	2	3	8	16
Pożyczki	3	5	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	16	30	14	20
Kredyty bankowe zaciągnięte przez spółki z Grupy PZU	3	5	2	3
Pozostałe	10	17	6	10
Koszty odsetkowe, razem	499	992	250	420

6.11 Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju

Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji według rodzaju	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Zużycie materiałów i energii	70	144	43	114
Usługi obce	426	828	325	579
Podatki i opłaty	23	49	21	41
Koszty pracownicze	1 256	2 425	870	1 552
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	95	189	59	109
Amortyzacja wartości niematerialnych	82	170	62	112
Inne, w tym:	775	1 558	747	1 452
- prowizje w działalności ubezpieczeniowej	604	1 199	576	1 137
- reklama	72	130	48	75
- wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	51	103	52	105
- pozostałe	48	126	71	135
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(7)	(48)	(16)	(72)
Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód, razem	2 720	5 315	2 111	3 887

6.12 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Podatek od instytucji finansowych	273	542	169	293
Koszty podstawowej działalności spółek nie prowadzących działalności ubezpieczeniowej, ani bankowej	178	356	151	273
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	50	103	54	110
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego i bankowego	20	53	18	38
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	47	277	18	53
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	18	35	18	35
Opłata na rzecz Komendy Głównej Straży Pożarnej oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych	1	21	1	21
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	22	31	4	21
Utworzenie rezerw	90	249 ¹⁾	89	96
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	87	167	21	41
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	-	10	8	33
Darowizny	-	24	12	13
Pozostałe	109	218	94	148
Pozostałe koszty operacyjne, razem	895	2 086	657	1 175

¹⁾ w tym 216 mln utworzenia przez banki rezerwy na udzielone gwarancje i poręczenia.

6.13 Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Zysk netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej	782	1 425	504	1 438
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 374 918	863 442 942	863 521 269	863 516 697
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Średnia ważona liczba akcji własnych (w posiadaniu jednostek objętych konsolidacją)	(148 082)	(80 058)	(1 731)	(6 303)
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	0,91	1,65	0,58	1,67

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozwodnienie zysku przypadającego na jedną akcję.

6.14 Podatek dochodowy

Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Ujętego w rachunku zysków i strat	(430)	(789)	(200)	(451)
- podatek bieżący	(582)	(915)	(413)	(442)
- podatek odroczony	152	126	213	(9)
Ujętego w innych całkowitych dochodach (podatek odroczonego)	37	23	(2)	(16)
Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	(393)	(766)	(202)	(467)

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Inne całkowite dochody brutto	(142)	(63)	(1)	20
Podatek dochodowy	37	23	(2)	(16)
Wycena inwestycyjnych (lokacyjnych) instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	35	31	nd.	nd.
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	(9)	nd.	nd.
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne	nd.	nd.	(2)	(16)
Pozostałe	2	1	-	-
Inne całkowite dochody netto	(105)	(40)	(3)	4

6.15 Wartość firmy

Wartość firmy	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)
Pekao	1 577	1 577
Alior Bank	746	746
PIM	692	692
Lietuvos Draudimas AB ¹⁾	483	462
Segment ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Link4)	221	221
AAS Balta	39	37
Spółki medyczne	101	90
Pozostałe	5	5
Wartość firmy, razem	3 864	3 830

¹⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia oddziału Lietuvos Draudimas w Estonii.

W wyniku przeprowadzonych analiz, w okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku, podobnie jak i w 2017 roku, nie dokonano żadnych odpisów z tytułu utraty wartości wartości firmy.

6.16 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne wg grup rodzajowych	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Oprogramowanie, licencje i podobne	1 239	1 282
Znaki towarowe	612	607
Relacje z klientami	1 117	1 282
Wartości niematerialne w toku wytwarzania	252	251
Inne wartości niematerialne	19	21
Wartości niematerialne, razem	3 239	3 443

6.17 Inne aktywa

Inne aktywa	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	105	157
Szacowane regresy i odzyski	181	192
Odroczone koszty informatyczne	61	63
Zarachowane należności z bezpośredniej likwidacji szkód	55	60
Zapasy	61	73
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu zawartych umów ubezpieczenia (poza Grupą PZU)	3	58
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu podatków od nieruchomości, środków transportu i gruntowego	22	-
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu kosztów odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	25	-
Pozostałe składniki aktywów	100	89
Inne aktywa, razem	613	692

6.18 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wg grup rodzajowych	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)
Urządzenia techniczne i maszyny	505	555
Środki transportu	121	127
Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	113	176
Nieruchomości	2 161	2 215
Inne rzeczowe aktywa trwałe	237	214
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	3 137	3 287

6.19 Należności od klientów z tytułu kredytów

Należności od klientów z tytułu kredytów	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	172 113	169 457
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 203	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	335	nd.
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	173 651	169 457

Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe na 30 czerwca 2018 roku wynosiła 9 075 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku odpisy z tytułu utraty wartości wyniosły 8 839 mln zł).

Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, dotyczący należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej aktywów. Wartość tego odpisu na 30 czerwca 2018 roku wynosi 14 mln zł.

Należności od klientów z tytułu kredytów	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Segment detaliczny	93 159	89 407
Kredyty operacyjne	260	278
Kredyty konsumpcyjne	26 343	26 185
Kredyty consumer finance	2 283	2 129
Kredyty na zakup papierów wartościowych	71	109
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 127	1 297
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	62 006	58 456
Pozostałe kredyty hipoteczne	831	832
Pozostałe należności	238	121
Segment biznesowy	80 491	80 050
Kredyty operacyjne	34 567	33 879
Kredyty samochodowe	54	80
Kredyty inwestycyjne	26 327	26 108
Skupione wierzytelności (faktoring)	5 722	4 576
Kredyty w rachunku karty kredytowej	134	179
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	26	24
Pozostałe kredyty hipoteczne	7 070	8 465
Leasing finansowy	5 889	5 086
Pozostałe należności	702	1 653
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	173 651	169 457

6.20 Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne - aktywa	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	1 552	1 699
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie wartości godziwej – instrumenty nienotowane, w tym:	33	16
- transakcje <i>SWAP</i>	33	16
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych – instrumenty nienotowane, w tym:	183	289
- transakcje <i>SWAP</i>	183	289
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	1 336	1 394
Instrumenty nienotowane, w tym:	1 336	1 394
- transakcje <i>FRA</i>	2	1
- transakcje <i>SWAP</i>	1 324	1 381
- opcje <i>call</i> (zakup)	8	10
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	2	2
Instrumenty pochodne związane z kursami walut, razem	542	444
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych – instrumenty nienotowane, w tym:	-	42
- transakcje <i>SWAP</i>	-	42
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	542	402
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	11	19
- kontrakty terminowe	7	19
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	4	-
Instrumenty nienotowane, w tym:	531	383
- kontakty terminowe	170	175
- transakcje <i>SWAP</i>	283	164
- opcje <i>call</i> (zakup)	66	27
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	12	17
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych – wykazywane jako przeznaczone do obrotu, razem	94	104
Instrumenty nienotowane, w tym:	94	104
- opcje <i>call</i> (zakup)	92	102
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	2	2
Instrumenty pochodne związane z cenami towarów – wykazywane jako przeznaczone do obrotu, razem	91	104
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	15	10
- kontrakty terminowe	15	10
Instrumenty nienotowane, w tym:	76	94
- kontakty terminowe	10	19
- transakcje <i>SWAP</i>	35	59
- opcje <i>call</i> (zakup)	26	15
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	5	1
Instrumenty pochodne - aktywa, razem	2 279	2 351

Instrumenty pochodne - zobowiązania	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	2 477	2 797
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie wartości godziwej – instrumenty nienotowane, w tym:	148	186
- transakcje <i>SWAP</i>	148	186
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych – instrumenty nienotowane, w tym:	800	682
- transakcje <i>SWAP</i>	800	682
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	1 529	1 929
Instrumenty nienotowane, w tym:	1 529	1 929
- transakcje <i>FRA</i>	1	-
- transakcje <i>SWAP</i>	1 521	1 921
- opcje call (zakup)	3	2
- opcje put (sprzedaż)	4	6
Instrumenty pochodne związane z kursami walut, razem	512	517
Instrumenty wykazywane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych – instrumenty nienotowane, w tym:	73	-
- transakcje <i>SWAP</i>	73	-
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	439	517
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	19	1
- kontrakty terminowe	19	1
Instrumenty nienotowane, w tym:	420	516
- kontakty terminowe	215	221
- transakcje <i>SWAP</i>	135	256
- opcje call (zakup)	30	8
- opcje put (sprzedaż)	40	31
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych – wykazywane jako przeznaczone do obrotu, razem	55	57
Instrumenty nienotowane, w tym:	55	57
- opcje <i>call</i> (zakup)	-	10
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	55	47
Instrumenty pochodne związane z cenami towarów – wykazywane jako przeznaczone do obrotu, razem	80	103
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	8	21
- kontrakty terminowe	8	21
Instrumenty nienotowane, w tym:	72	82
- kontakty terminowe	8	7
- transakcje <i>SWAP</i>	35	59
- opcje call (zakup)	15	8
- opcje put (sprzedaż)	14	8
Instrumenty pochodne - zobowiązania, razem	3 124	3 474

6.21 Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe

Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe - MSSF 9	30 czerwca 2018		
	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy
Instrumenty kapitałowe	nd.	632	1 435
Notowane na rynku regulowanym	nd.	412	1 385
Nienotowane na rynku regulowanym	nd.	220	50
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	nd.	nd.	4 490
Notowane na rynku regulowanym	nd.	nd.	133
Nienotowane na rynku regulowanym	nd.	nd.	4 357
Dłużne papiery wartościowe	32 191	41 457	14 384
Rządowe	24 472	32 008	13 929
Krajowe	24 350	30 288	11 860
Oprocentowanie stałe	23 010	17 346	9 308
Oprocentowanie zmienne	1 340	12 942	2 552
Zagraniczne	122	1 720	2 069
Oprocentowanie stałe	122	1 720	2 055
Oprocentowanie zmienne	-	-	14
Pozostałe	7 719	9 449	455
Notowane na rynku regulowanym	529	963	227
Oprocentowanie stałe	220	578	220
Oprocentowanie zmienne	309	385	7
Nienotowane na rynku regulowanym	7 190	8 486	228
Oprocentowanie stałe	850	3 900	2
Oprocentowanie zmienne	6 340	4 586	226
Pozostałe, w tym:	11 321	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	3 339	-	-
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	3 784	-	-
Pożyczki	4 198	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, razem	43 512	42 089	20 309

Wartość odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie na 30 czerwca 2018 roku wynosi 140 mln zł (w tym 82 mln dotyczy dłużnych papierów wartościowych, 49 mln zł pożyczek, a 9 mln zł lokat terminowych w instytucjach kredytowych).

Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej aktywów. Wartość odpisu na 30 czerwca 2018 roku wynosi 34 mln zł.

Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Notowane na rynku regulowanym	412	nd.
Grupa Azoty SA	355	nd.
Polimex-Mostostal SA	43	nd.
Pozostałe	14	nd.
Nienotowane na rynku regulowanym	220	nd.
Biuro Informacji Kredytowej SA	181	nd.
PSP sp. z o.o.	21	nd.
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	13	nd.
Pozostałe	5	nd.
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, razem	632	nd.

Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe - MSR 39	utrzymywane do terminu wymagalności	31 grudnia 2017			
		dostępne do sprzedaży	w wartości godziwej – zakwalifikowane w momencie pierwszego rozpoznania	przeznaczone do obrotu	pożyczki
Instrumenty kapitałowe	nd.	664	1 947	4 617	nd.
Notowane na rynku regulowanym	nd.	262	1 781	562	nd.
Nienotowane na rynku regulowanym	nd.	402	166	4 055	nd.
Dłużne papiery wartościowe	21 237	47 855	4 703	8 976	13 623
Rządowe	21 006	33 649	4 664	8 699	1
Krajowe	20 641	32 547	4 351	6 702	-
Oprocentowanie stałe	19 277	20 753	4 054	4 834	-
Oprocentowanie zmienne	1 364	11 794	297	1 868	-
Zagraniczne	365	1 102	313	1 997	1
Oprocentowanie stałe	365	1 102	313	1 964	1
Oprocentowanie zmienne	-	-	-	33	-
Pozostałe	231	14 206	39	277	13 622
Notowane na rynku regulowanym	102	694	39	175	977
Oprocentowanie stałe	102	694	39	175	281
Oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	696
Nienotowane na rynku regulowanym	129	13 512	-	102	12 645
Oprocentowanie stałe	31	13 077 ¹⁾	-	-	1 181
Oprocentowanie zmienne	98	435	-	102	11 464
Pozostałe, w tym:	-	-	-	-	6 424
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	-	-	-	885
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	-	-	-	1 841
Pożyczki	-	-	-	-	3 698
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, razem	21 237	48 519	6 650	13 593	20 047

¹⁾ w tym bony pieniężne NBP w kwocie 13 066 mln zł.

Wartość odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności na 31 grudnia 2017 wynosiła 1 mln zł.

Wartość odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 34 mln zł.

Wartość odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zaklasyfikowanych do portfela pożyczek na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 116 mln zł.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Kraj	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Stany Zjednoczone	987	833
Litwa	526	431
Niemcy	332	449
Rumunia	270	106
Węgry	152	195
Chorwacja	138	98
Indonezja	132	199
Turcja	115	150
RPA	108	133
Rosja	82	44
Bułgaria	76	55
Peru	74	84
Łotwa	68	64
Argentyna	63	101
Kolumbia	63	110
Ukraina	62	62
Filipiny	51	38
Brazylia	49	105
Pozostałe	563 ¹⁾	521 ²⁾
Razem	3 911	3 778

¹⁾ W pozycji Pozostałe wykazano kraje, wobec których zaangażowanie bilansowe nie przekracza równowartości 50 mln zł: Australia, Azerbejdżan, Belgia, Chile, Czarnogóra, Dania, Dominikana, Egipt, Ekwador, Francja, Grecja, Gwatemala, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Jamajka, Jordania, Kazachstan, Kenia, Kostaryka, Maroko, Meksyk, Nigeria, Oman, Pakistan, Panama, Paragwaj, Senegal, Serbia, Słowenia, Sri Lanka, Szwecja, Trynidad i Tobago, Urugwaj, Wielka Brytania, Wietnam, Włochy, Wybrzeże Kości Słoniowej, Zambia

²⁾ W pozycji Pozostałe wykazano: Azerbejdżan, Chile, Dominikana, Ekwador, Filipiny, Gwatemala, Hiszpania, Irlandia, Jamajka, Jordania, Kazachstan, Kenia, Kostaryka, Maroko, Nigeria, Oman, Pakistan, Panama, Paragwaj, Rosja, Senegal, Serbia, Słowenia, Sri Lanka, Słowacja, Trynidad i Tobago, Urugwaj, Wielka Brytania, Włochy, Wybrzeże Kości Słoniowej, Zambia

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez korporacje, jednostki samorządu terytorialnego oraz banki centralne

Emitent	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Spółki Indeksu WIG - Banki	483	563
Spółki Indeksu WIG - Chemia	9	9
Spółki Indeksu WIG - Energia	1 335	1 886
Spółki Indeksu WIG - Paliwa	295	666
Górnictwo i wydobywanie (w tym: spółki indeksu WIG - Górnictwo)	192	644
Przetwórstwo przemysłowe	1 195	1 159
Transport i gospodarka magazynowa	1 613	1 904
Usługi komunalne	629	611
Banki krajowe nienotowane	-	20
Banki zagraniczne	55	61
Samorzady krajowe	6 116	6 092
Narodowy Bank Polski	3 900	13 097
Pozostałe	1 801	1 663
Razem	17 623	28 375

6.21.1. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych

6.21.1.1. Rynek kapitałowy

Na początku 2018 roku globalne indeksy giełdowe kontynuowały silne wzrosty. Rynki w tym czasie dyskutowały pozytywny wpływ reformy podatkowej w USA na przyszłe zyski amerykańskich spółek. Na początku lutego doszło jednak do pierwszej od dłuższego czasu istotnej korekty na rynkach globalnych, spowodowanej głównie obawami inwestorów przed przyspieszeniem normalizowania polityki pieniężnej przez FED. W kolejnych miesiącach na globalnych rynkach giełdowych powrócił wzrost, ale powolny i bardziej zmienny niż poprzednio. W rezultacie indeks amerykańskiej giełdy S&P500 zakończył pierwsze półrocze na niewielkim plusie (+1,15%), ale niemiecki indeks DAX już na znaczącym minusie (-4,92%).

Pomiędzy końcem grudnia 2017 roku, a końcem czerwca bieżącego roku indeksy WIG oraz WIG20 spadły odpowiednio o 12,22% i 13,23%. Wynikało to głównie z negatywnego sentymentu do gospodarek wschodzących. Rosnąca presja kosztowa, w tym płacowa, przyczyniła się przy tym do pogorszenia wyników finansowych spółek w I kwartale.

6.21.1.2. Stopy procentowe i inflacja

Na początku 2018 roku miała miejsce kontynuacja dynamicznych wzrostów rentowności obligacji skarbowych na rynkach bazowych. Wzrosty rentowności były skutkiem dobrych danych o aktywności gospodarczej, rozluźnienia polityki fiskalnej w USA oraz wzmocnienia oczekiwań na podwyżki stóp procentowych przez Fed i szybsze zakończenie „luzowania ilościowego” (QE) przez EBC. Jednak od połowy lutego, w obawie o eskalację konfliktu handlowego na linii USA – Chiny oraz możliwe spowolnienie wzrostu gospodarczego w strefie euro, zaczęły spadać rentowności obligacji niemieckich. Wzrost rentowności w Stanach Zjednoczonych trwał do połowy maja, gdy przebiły one granicę 3,10%. Od tego momentu zaczęły się one powoli obniżać wskutek wzrostu globalnej awersji do ryzyka związanej z narastaniem konfliktów handlowych.

Rentowność polskich 10-letnich obligacji skarbowych pod koniec stycznia przejściowo wzrosła nawet do 3,60% podążając za rynkami bazowymi. Mogły przyczynić się do tego również dobre dane z polskiej gospodarki zwiększające prawdopodobieństwo wzrostu inflacji w przyszłości. W lutym rentowność polskich 10-letnich obligacji skarbowych zaczęła się jednak obniżać (w połowie kwietnia nawet poniżej 3%). Złożyło się na to kilka czynników. Po pierwsze, spadały rentowności obligacji w Niemczech, z którymi polskie obligacje są mocno skorelowane. Dodatkowo, zmniejszyła się oczekiwana skala podwyżek stóp procentowych w obliczu znacznie niższych od oczekiwań odczytów inflacji oraz konsekwentnie łagodnej retoryki RPP. Ryzyko kredytowe polskiej gospodarki pozostawało przy tym stosunkowo niskie, m.in. wobec ciągle bardzo dobrej sytuacji fiskalnej i płatniczej. W konsekwencji różnica pomiędzy rentownościami polskich i niemieckich 10-letnich papierów skarbowych w połowie kwietnia spadła nawet poniżej 250 p.b. (z 288 p.b. na koniec 2017 roku). Mimo to, wskutek pogorszenia koniunktury na rynkach finansowych gospodarek wschodzących, w ostatnich miesiącach półrocza obserwowaliśmy odpływ kapitału również z Polski. Do wzrostu awersji do ryzyka przyczyniła się także niepewność związana z polityką handlową USA. W konsekwencji rentowności 10-letnich polskich obligacji wzrosły na koniec czerwca do 3,21%, a spread do obligacji niemieckich powiększył się do 290 p.b.

6.21.1.3. Kursy walut

W pierwszych dwóch miesiącach 2018 roku dolar amerykański osłabł wobec euro, ale już w połowie kwietnia waluta amerykańska zaczęła się wyraźnie umacniać. Narastały bowiem obawy o wzrost gospodarczy i utrwalenie niskiej inflacji w strefie euro, a gospodarka USA wykazywała oznaki mocniejszego ożywienia uzasadniając kontynuację podwyżek stóp procentowych. Do połowy kwietnia umacniał się również polski złoty, jednak w następstwie dekonunktury na rynkach finansowych gospodarek wschodzących zaczął się potem osłabiać. W momentach wzrostu awersji do ryzyka inwestorzy ograniczają udział ryzykownych aktywów w portfelach nie oceniając szczegółowo „fundamentów” poszczególnych

gospodarek, a polski rynek walutowy jest przy tym bardziej płynny w porównaniu z innymi gospodarkami regionu. Kurs EUR/PLN na koniec czerwca wyniósł 4,36, co oznaczało osłabienie złotego w stosunku do euro o 4,6% w pierwszym półroczu. Z kolei kurs USD/PLN na koniec czerwca wyniósł 3,74 – złoty osłabł w stosunku do dolara w tym okresie o 7,5%.

6.21.2. Zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku nie dokonano zmiany klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów.

6.22 Wartość godziwa

6.22.1. Opis technik wyceny

6.22.1.1. Dłużne papiery wartościowe i pożyczki

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Grupa PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku.

Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek i pożyczek wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o *spread* kredytowy. Jest on wyliczany na dzień najnowszej emisji w stosunku do ceny emisyjnej i powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień emisji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.

6.22.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku.

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy.

6.22.1.3. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. *interest rate swap*) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stawki

z krzywych OIS (ang. *overnight indexed swaps*) uwzględniających walutę, w której denominowany jest depozyt zabezpieczający dla danego instrumentu.

Wartość godziwa opcji związanych z lokatami strukturyzowanymi określana jest na podstawie wycen podawanych przez wystawców tych opcji, z uwzględnieniem weryfikacji tych wycen przeprowadzanej przez Grupę PZU, w oparciu o posiadane własne modele wyceny.

6.22.1.4. Należności od klientów z tytułu kredytów

W celu ustalenia zmiany wartości godziwej należności od klientów (z pominięciem kredytów w rachunku bieżącym) marże osiągane na nowo udzielonych kredytach (w miesiącu poprzedzającym datę, na którą sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe) porównuje się z marżami na całym portfelu kredytowym. Jeśli marże na nowo przyznawanych kredytach są wyższe niż marże na dotychczasowym portfelu, wartość godziwa portfela kredytów jest niższa od jego wartości bilansowej.

Należności od klientów z tytułu kredytów zostały zaklasyfikowane w całości do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej ze względu na fakt zastosowania modelu wyceny z istotnymi nieobserwowanymi danymi wejściowymi, czyli bieżącymi marżami osiąganymi na nowo udzielanych kredytach.

6.22.1.5. Nieruchomości wyceniane w wartości godziwej

W zależności od charakteru danej nieruchomości, wartość godziwą określa się za pomocą metody porównawczej, dochodowej lub pozostałościowej.

Metodą porównawczą wycenia się wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (takie jak lokale mieszkalne, garaże itp.). Metoda porównawcza zakłada ustalenie wartości godziwej poprzez odniesienie do obserwowalnych cen rynkowych, z uwzględnieniem współczynników korygujących. Współczynniki korygujące uwzględniają przykładowo takie czynniki jak upływ czasu i trend zmian cen rynkowych, lokalizacja, ekspozycja, przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, dostępność komunikacyjna i dojazd, powierzchnia, sąsiedztwo (w tym położenie względem atrakcyjnych obiektów), możliwości inwestycyjne, warunki fizyczne, forma władania itp.

Metoda dochodowa zakłada oszacowanie wartości godziwej nieruchomości na podstawie zdyskontowanej wartości przepływów pieniężnych. W kalkulacji uwzględnia się takie zmienne jak stopa kapitalizacji, poziom czynszów, poziom kosztów eksploatacyjnych, rezerwa z tytułu pustostanów, straty z tytułu zwolnień w płatnościach czynszu i zaległości czynszowych itp. Poziom zmiennych opisanych powyżej różni się w zależności od charakteru i przeznaczenia wycenianej nieruchomości (powierzchnia biurowa, powierzchnia handlowa, powierzchnia logistyczno-magazynowa), jej nowoczesności oraz lokalizacji (dojazd, odległość od centrum, dostępność, ekspozycja itp.), a także parametrów właściwych dla danego rynku lokalnego (m.in. stopy kapitalizacji, stawki czynszu, koszty eksploatacji).

Metodę pozostałościową stosuje się do określenia wartości rynkowej jeżeli nieruchomość ma być objęta pracami budowlanymi. Wartość godziwą nieruchomości określa się jako różnicę wartości nieruchomości po wykonaniu robót budowlanych oraz przeciętnych wartości kosztów tych robót, z uwzględnieniem zysków uzyskiwanych na rynku podobnych nieruchomości.

Nieruchomości wykazywane w wartości godziwej wyceniają licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi. Akceptacja każdej z takich wycen jest dodatkowo poprzedzona przeglądem przez pracowników jednostek Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek i niespójności. Powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z poniższymi zasadami:

- nieruchomości posiadane przez fundusze inwestycyjne zależne od PZU – wyceniane co 6 miesięcy – na dni kończące każde półrocze i rok obrotowy;
- nieruchomości inwestycyjne posiadane przez spółki Grupy PZU – najbardziej wartościowe pozycje wyceniane są w przypadku stwierdzenia przesłanek o możliwej istotnej zmianie wartości (przeważnie z częstotliwością roczną). Bez względu na wartość, każda nieruchomość inwestycyjna jest wyceniana nie rzadziej niż raz na 5 lat;

- nieruchomości przeznaczone do sprzedaży – wyceniane przed rozpoczęciem ich aktywnej ekspozycji na rynku, zgodnie z wymogami MSSF 5.

6.22.1.6. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania z tytułu depozytów

Ze względu na fakt, że depozyty przyjmuje się w ramach bieżącej działalności na bazie dziennej, a więc ich warunki są zbliżone do aktualnych warunków rynkowych identycznych transakcji, a czas do zapadalności tych pozycji jest krótki, uznaje się, że dla zobowiązań wobec klientów o zapadalności do 1 roku wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bilansowej.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, w tym zobowiązań podporządkowanych, wyznacza się jako wartość bieżącą oczekiwanych płatności w oparciu o bieżące krzywe procentowe oraz bieżący *spread* kredytowy.

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych pożyczonych w celu dokonania krótkiej sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej pożyczonych papierów.

6.22.2. Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, klasyfikowane są do następujących poziomów:

- Poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach.

- Poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do Poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - notowane dłużne papiery wartościowe wyceniane na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny;
 - instrumenty pochodne – m. in. FX Swap, FX Forward, IRS, CIRS, FRA;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody porównawczej, obejmujące wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (w tym lokale mieszkalne, garaże itp.);
 - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
 - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- Poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz nie płynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe), wyceniane modelami opartymi na zdyskontowanych przepływach pieniężnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody dochodowej lub metody pozostałościowej;
 - należności od klientów z tytułu kredytów oraz zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów;
 - opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych.

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Na wartość wyceny zakwalifikowanych do poziomu III składników aktywów lub zobowiązań istotny wpływ mają dane wejściowe nieobserwowalne.

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Należności od klientów z tytułu kredytów	Marża płynności oraz bieżąca marża ze sprzedaży danej grupy produktowej	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża płynności dla kredytów w złotych skorygowana o kwotowania transakcji fx swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej ponieważ średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.	Korelacja ujemna

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	Marża ze sprzedaży	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.	Korelacja ujemna
Opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych	Parametry modelu	Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki. Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym. Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Niepłynne obligacje i pożyczki	Spready kredytowe	<i>Spready</i> obserwuje się na wszystkich obligacjach (ich seriach) lub pożyczkach tego samego emitenta lub emitenta o podobnej charakterystyce. Te <i>spready</i> obserwowane są w dniach emisji nowych serii obligacji, dniach zawierania nowych umów pożyczek oraz w dniach transakcji rynkowych, których przedmiotem są wierzycelności wynikające z tych obligacji i pożyczek.	Korelacja ujemna
Nieruchomości inwestycyjne oraz nieruchomości dostępne do sprzedaży	Stopa kapitalizacji	Stopę kapitalizacji ustala się na podstawie analizy stóp zwrotu osiąganych w transakcjach dla podobnych nieruchomości.	Korelacja ujemna
	Koszty budowy	Wartość kosztów budowy określa się na podstawie rynkowych kosztów budowy pomniejszonych o koszty poniesione na dzień wyceny.	Korelacja dodatnia
	Miesięczna stawka czynszu za 1m ² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe	Stawki czynszu obserwuje się dla podobnych nieruchomości, podobnej jakości, w podobnych lokalizacjach oraz zbliżonej wielkości wynajmowanej powierzchni.	Korelacja dodatnia
Instrumenty pochodne	Parametry modelu	Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Emisje własne oraz pożyczki podporządkowane	Spread emisji ponad krzywą rynkową	W przypadku zastosowania do wyceny historycznego spreadu emisji ponad krzywą rynkową, emisje takie klasyfikuje się do poziomu III hierarchii wartości godziwej.	Korelacja ujemna
Instrumenty kapitałowe nienotowane na aktywnym rynku		Kwotowania serwisów finansowych	

6.22.2.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	30 czerwca 2018				31 grudnia 2017			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	28 637	8 425	5 027	42 089	nd.	nd.	nd.	nd.
Instrumenty kapitałowe	412	-	220	632	nd.	nd.	nd.	nd.
Dłużne papiery wartościowe	28 225	8 425	4 807	41 457	nd.	nd.	nd.	nd.
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	13 074	6 942	293	20 309	nd.	nd.	nd.	nd.
Instrumenty kapitałowe	1 316	4	115	1 435	nd.	nd.	nd.	nd.
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	133	4 357	-	4 490	nd.	nd.	nd.	nd.
Dłużne papiery wartościowe	11 625	2 581	178	14 384	nd.	nd.	nd.	nd.
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	1 538	1 538	nd.	nd.	nd.	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 203	1 203	nd.	nd.	nd.	nd.
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	335	335	nd.	nd.	nd.	nd.
Pochodne instrumenty finansowe	26	2 156	97	2 279	29	2 222	100	2 351
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	nd.	nd.	nd.	nd.	30 027	17 081	1 411	48 519
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	nd.	nd.	210	156	298	664
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	nd.	nd.	29 817	16 925	1 113	47 855
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	nd.	nd.	nd.	nd.	6 143	464	43	6 650
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	nd.	nd.	1 802	127	18	1 947
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	nd.	nd.	4 341	337	25	4 703
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	nd.	nd.	nd.	nd.	7 363	6 133	97	13 593
Instrumenty kapitałowe	nd.	nd.	nd.	nd.	526	4 091	-	4 617
Dłużne papiery wartościowe	nd.	nd.	nd.	nd.	6 837	2 042	97	8 976
Nieruchomości inwestycyjne	-	157	1 699	1 856	-	151	2 204	2 355
Zobowiązania								
Instrumenty pochodne	20	3 046	58	3 124	22	3 400	52	3 474
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	316	-	316	-	420	-	420
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	291	-	291	-	312	-	312
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	432	-	-	432	737	13	-	750

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do Poziomu III hierarchii wartości godziwej w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2018	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		Pochodne instrumenty finansowe	Nieruchomości inwestycyjne	Instrumenty pochodne - zobowiązania wyceniane do wartości godziwej
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Dłużne			
Stan na początek okresu – klasyfikacja na moment zastosowania MSSF9	221	4 855	95	163	100	2 204	52
Nabycie / otwarcie pozycji	-	38	-	196	11	31	11
Reklasyfikacje z nieruchomości własnych	-	-	-	-	-	9	-
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji:	-	17	9	3	(12)	65	(2)
- przychody netto z inwestycji	-	17	5	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	4	3	(12)	65	(2)
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	(3)	8	-	-	-	-	-
Sprzedaż i rozliczenia	-	(290)	-	(184)	(2)	(9)	(3)
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	(601)	-
Reklasyfikacje z poziomu I	-	-	7	-	-	-	-
Reklasyfikacje z poziomu II	-	189	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje do poziomu II	-	(10)	-	-	-	-	-
Różnice kursowe	2	-	4	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	220	4 807	115	178	97	1 699	58

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do Poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2017	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania		Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu		Nieruchomości inwestycyjne	Zobowiązania finansowe – Instrumenty pochodne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Dłużne	Dłużne	Instrumenty pochodne		
Stan na początek okresu	38	614	17	25	135	53	1 589	26
Nabycie / otwarcie pozycji	6	-	21	-	290	32	63	23
Reklasyfikacje z poziomu II	-	662 ¹⁾	-	-	4	-	-	-
Reklasyfikacje z nieruchomości własnych i przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	830	-
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji:	-	31	2	2	3	37	(102)	19
- przychody netto z inwestycji	-	31	5	-	-	(1)	-	-
- wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	-	-	-	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	(3)	2	3	38	(102)	19
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej ujęta w innych całkowitych dochodach	(10)	(26)	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje do nieruchomości własnych i przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	(196)	-
Zmiana składu grupy	267	252	-	-	45	-	24	-
Różnice kursowe z przeliczenia	(3)	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż i rozliczenia	-	(437)	(22)	(2)	(380)	(22)	(4)	(16)
Pozostałe	-	17	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	298	1 113	18	25	97	100	2 204	52

¹⁾ Do poziomu III przeklasyfikowano obligacje samorządowe, dla których istotny wpływ na wycenę wywiera parametr implikowany z danych historycznych (spread kredytowy) wykorzystywany w modelu wyceny.

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do Poziomu III hierarchii wartości godziwej w okresie 1 stycznia - 30 czerwca 2017	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania		Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu		Nieruchomości inwestycyjne	Zobowiązania finansowe – Instrumenty pochodne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Dłużne	Dłużne	Instrumenty pochodne		
Stan na początek okresu	38	614	17	25	135	53	1 589	26
Nabycie / otwarcie pozycji	1	-	21	-	141	14	19	12
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji:	-	3	1	1	2	31	(77)	16
- przychody netto z inwestycji	-	-	5	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	(4)	1	2	31	(77)	16
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej ujęta w innych całkowitych dochodach	-	(1)	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje do nieruchomości własnych i przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	(5)	-
Zmiana składu grupy	246	252	-	-	45	-	24	(16)
Sprzedaż i rozliczenia	-	(371)	(21)	-	(71)	(21)	-	-
Stan na koniec okresu	285	497	18	26	252	77	1 550	38

6.22.2.2. Aktywa i zobowiązania niewyceniane w wartości godziwej

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana	30 czerwca 2018				31 grudnia 2017			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	-	171 150	171 150	-	-	169 393	169 393
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	20 888	667	12 779	34 334	nd.	nd.	nd.	nd.
Jednostki wyceniane metodą praw własności - EMC	-	16	-	16	-	20	-	20
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	nd.	nd.	nd.	nd.	17 631	305	5 582	23 518
Dłużne papiery wartościowe klasyfikowane do portfela pożyczek	nd.	nd.	nd.	nd.	1	8 153	5 500	13 654
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	465	2 874	3 339	-	553	333	886
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	1 683	2 101	3 784	-	838	1 005	1 843
Pożyczki	-	-	4 311	4 311	-	-	3 744	3 744
Zobowiązania								
Zobowiązania wobec banków	-	1 374	4 260	5 634	-	1 161	4 092	5 253
Zobowiązania wobec klientów	-	-	198 027	198 027	-	-	201 605	201 605
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	-	3 951	7 089	11 040	-	2 808	6 627	9 435
Zobowiązania podporządkowane	-	1 257	4 061	5 318	-	1 257	4 108	5 365

6.22.2.3. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku nie dokonywano zmian sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość byłaby istotna z punktu widzenia skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

6.22.2.4. Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy Poziomami I i II.

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub
- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego kwartału wg wartości na ten dzień.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu II do poziomu I przeniesiono obligacje skarbowe, dla której dostępne były kwotowania na aktywnym rynku;
- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje municypalne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz transakcję pochodną rynku kapitałowego, z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę;
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których wpływ szacowanego parametru (korelacji) miał istotny wpływ na wycenę.

W 2017 roku przeniesiono z poziomu II do poziomu I obligacje skarbowe denominowane w złotych, dla których dostępne były kwotowania na aktywnym rynku.

6.23 Należności

Należności - wartość bilansowa	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	2 745	2 482
- należności od ubezpieczających	2 483	2 320
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	111	134
- inne należności	151	28
Należności z tytułu reasekuracji	81	68
Inne należności	7 006	6 546
- należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych i depozytów zabezpieczających ¹⁾	5 293	4 658
- należności z tytułu rozliczeń kart płatniczych	585	716
- należności z tytułu dostaw i usług	319	295
- należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	169	100
- należności ze sprzedaży wierzytelności	6	68
- rozliczenia przewencyjne	46	58
- należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	25	29
- rozliczenia sporne	8	7
- należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	14	12
- należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	26	57
- należności z tytułu rozliczenia zakupu Podstawowej Działalności Banku BPH	-	94
- należności z tytułu kaucji i wadium	94	91
- pozostałe	421	361
Należności, razem	9 832	9 096

¹⁾ w pozycji wykazuje się przede wszystkim należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

Zarówno na 30 czerwca 2018 roku, jak i na 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności na 30 czerwca 2018 roku wynosiła 788 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku odpisy z tytułu utraty wartości wyniosły 649 mln zł).

6.24 Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

6.24.1. Działalność inwestycyjna

W kolejnych tabelach zaprezentowano ekspozycję na ryzyko kredytowe aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w poszczególnych kategoriach ratingów Fitch (w przypadku braku ratingu agencji Fitch zastosowano rating agencji Standard&Poor`s lub Moody`s). Ekspozycję na ryzyko kredytowe wynikającą z transakcji warunkowych przedstawiono jako ekspozycję wobec emitenta papierów przyjętych jako zabezpieczenie.

W zestawieniu nie uwzględniono należności od klientów z tytułu kredytów oraz należności z tytułu umów ubezpieczeniowych. Wynikało to ze znacznego rozproszenia tych portfeli aktywów, skutkującego m.in. znacznym udziałem należności od podmiotów i osób fizycznych nie posiadających ratingów.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 30 czerwca 2018	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Aktywa na ryzyko klienta	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 314	17	67 328	1 789	439	15 929	1 216	88 033
- w zamortyzowanym koszcie	-	-	24 829	440	14	6 908	-	32 191
- w wartości godziwej przez wynik finansowy	378	6	10 929	960	372	524	1 216	14 384
- w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	936	11	31 570	389	53	8 498	-	41 457
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	75	1 730	3 920	116	1 206	75	7 123
Pożyczki	-	-	-	204	639	3 355	-	4 198
Instrumenty pochodne ¹⁾	-	108	821	312	1	1 000	36	2 279
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	5	175	502	-	-	138	-	820
Należności z tytułu reasekuracji	-	11	50	-	-	20	-	81
Razem	1 319	386	70 431	6 226	1 195	21 649	1 327	102 534

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Aktywa na ryzyko klienta	Razem
Dłużne papiery wartościowe	560	725	65 897	2 712	598	24 612	1 290	96 394
- utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	20 941	59	58	179	-	21 237
- dostępne do sprzedaży	-	725	34 865	289	41	11 935	-	47 855
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	560	-	9 964	962	499	404	1 290	13 679
- pożyczki	-	-	127	1 402	-	12 094	-	13 623
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	8	960	903	8	759	88	2 726
Pozostałe pożyczki	-	-	-	-	282	3 416	-	3 698
Instrumenty pochodne	-	127	952	212	-	1 020	40	2 351
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	-	156	452	-	-	167	-	775
Należności z tytułu reasekuracji	-	9	25	8	-	26	-	68
Razem	560	1 025	68 286	3 835	888	30 000	1 418	106 012

W tabeli poniżej przedstawiono współczynniki ryzyka kredytowego wykorzystywane przez Grupę PZU do pomiaru ryzyka kredytowego.

Ratingi Standard&Poor's	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu
Współczynnik 30 czerwca 2018	0,71%	0,75%	1,34%	3,58%	12,77%	24,95%
Współczynnik 31 grudnia 2017	0,72%	0,77%	1,41%	3,76%	13,33%	25,43%

Wielkość ryzyka kredytowego dla aktywów, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU na 30 czerwca 2018 roku wynosiła 6 837 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku: 8 866 mln zł; a przy zastosowaniu współczynników z 30 czerwca 2018 roku wartość ta wyniosłaby 8 806 mln zł).

6.25 Aktywa przeznaczone do sprzedaży

Aktywa przeznaczone do sprzedaży wg klasyfikacji przed przeniesieniem	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Grupy przeznaczone do sprzedaży	127	113
Aktywa	129	116
Nieruchomości inwestycyjne	99	90
Należności	1	1
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5	6
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	22	17
Inne aktywa	2	2
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	2	3
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	835	201
Rzeczowe aktywa trwałe	84	104
Nieruchomości inwestycyjne	751	97
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	964	317
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	2	3

W pozycji „Nieruchomości inwestycyjne” i w sekcji „Grupy przeznaczone do sprzedaży” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży przez fundusze inwestycyjne sektora nieruchomości ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego.

6.26 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	30 czerwca 2018			31 grudnia 2017		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	23 062	(1 354)	21 708	22 000	(1 250)	20 750
Rezerwa składek	8 486	(528)	7 958	7 877	(466)	7 411
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	14	-	14	37	(3)	34
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	8 748	(626)	8 122	8 301	(585)	7 716
- na szkody zgłoszone	3 226	(566)	2 660	3 187	(533)	2 654
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	3 658	(50)	3 608	3 348	(41)	3 307
- na koszty likwidacji szkód	1 864	(10)	1 854	1 766	(11)	1 755
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	5 805	(194)	5 611	5 776	(190)	5 586
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	9	(6)	3	9	(6)	3
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	22 521	-	22 521	22 558	-	22 558
Rezerwa składek	95	-	95	94	-	94
Rezerwa ubezpieczeń na życie	16 165	-	16 165	16 060	-	16 060
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	564	-	564	597	-	597
- na szkody zgłoszone	138	-	138	153	-	153
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	419	-	419	437	-	437
- na koszty obsługi świadczeń	7	-	7	7	-	7
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	2	-	2	5	-	5
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	268	-	268	287	-	287
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	5 427	-	5 427	5 515	-	5 515
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	45 583	(1 354)	44 229	44 558	(1 250)	43 308

Wartość odpisu z tytułu utraty wartości udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych na 30 czerwca 2018 roku wynosiła 12 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku: 12 mln zł).

6.27 Inne rezerwy

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2018	Stan na 31 grudnia 2017	Zastosowanie MSSF9	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	63	-	63	-	(25)	(3)	-	35
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	82	-	82	24	(7)	(3)	-	96
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	57	-	57	-	-	-	17	74
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk	6	-	6	-	-	-	-	6
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	260	153	413	216	-	(233)	1	397
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	9	-	-	-	-	9
Pozostałe	20	-	20	9	(2)	-	-	27
Inne rezerwy, razem	497	153	650	249	(34)	(239)	18	644

Zmiana stanu innych rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2017	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Zmiana składu grupy	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	252	61	(222)	(28)	-	-	63
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	11	16	(7)	(1)	56	7	82
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	58	-	-	(1)	-	-	57
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk	6	-	-	-	-	-	6
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	18	76	-	(48)	214	-	260
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	-	-	-	-	9
Pozostałe	13	26	(4)	(3)	24	(36)	20
Inne rezerwy, razem	367	179	(233)	(81)	294	(29)	497

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2017	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Połączenia jednostek	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	252	61	(102)	(9)	-	-	202
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	11	1	-	(2)	55	2	67
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	58	-	-	(1)	-	-	57
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	18	26	-	(21)	215	-	238
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu GraphTalk	6	-	-	-	-	-	6
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	-	-	-	-	9
Pozostałe	13	8	(1)	(3)	24	-	41
Inne rezerwy, razem	367	96	(103)	(36)	294	2	620

¹⁾ Główny składnik pozycji „Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK” wyjaśniono w punkcie 15.2.

Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia

Pozycja zawiera rezerwy tworzone przez banki na potencjalne utraty korzyści ekonomicznych wynikających z ekspozycji pozabilansowych (np. udzielonych gwarancji lub ekspozycji kredytowych).

6.28 Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	4 163	4 956
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	2 103	2 606
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych	873	682
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej	148	186
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	432	750
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	291	312
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	316	420
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	221 307	219 594
Zobowiązania wobec banków	5 675	5 323
Depozyty bieżące	877	996
Depozyty jednodniowe	658	372
Depozyty terminowe	-	311
Kredyty otrzymane	3 616	3 380
Pozostałe zobowiązania	524	264
Zobowiązania wobec klientów	197 771	198 163
Depozyty bieżące	120 855	122 956
Depozyty terminowe	75 945	74 453
Pozostałe zobowiązania	971	754
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	10 949	9 610
Zobowiązania podporządkowane	5 316	5 319
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 552	1 167
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	-	1
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	44	11
Zobowiązania finansowe, razem	225 470	224 550

6.28.1. Zobowiązania podporządkowane

	Wartość nominalna (w mln)	Waluta	Oprocentowanie	Data emisji (otrzymania) / Data wykupu (spłaty)	Wartość bilansowa 30 czerwca 2018 (w mln zł)	Wartość bilansowa 31 grudnia 2017 (w mln zł)
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych PZU						
Obligacje podporządkowane PZU	2 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 czerwca 2017 29 lipca 2027	2 278	2 285
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Pekao						
Obligacje podporządkowane Pekao	1 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 października 2017 29 października 2027	1 257	1 257
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Alior Banku						
Pożyczka podporządkowana	10	EUR	EURIBOR 3M + marża	12 października 2011 12 października 2019	44	42
Obligacje serii F	322	PLN	WIBOR 6M+ marża	26 września 2014 26 września 2024	225	225
Obligacje serii G	193	PLN	WIBOR 6M + marża	31 marca 2015 31 marca 2021	196	196
Obligacje serii I oraz I1	183	PLN	WIBOR 6M+ marża	6 grudnia 2015 6 grudnia 2021	147	147
Obligacje serii K oraz K1	600	PLN	WIBOR 6M+ marża	20 października 2017 20 października 2025	605	605
Obligacje Meritum Bank serii B	67	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2013 29 kwietnia 2021	68	68
Obligacje Meritum Bank serii C	80	PLN	WIBOR 6M+ marża	21 października 2014 21 października 2022	81	80
Obligacje serii EUR001	10	EUR	LIBOR 6M+ marża	4 lutego 2016 4 lutego 2022	45	43
Obligacje serii P1A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	27 kwietnia 2016 16 maja 2022	150	150
Obligacje serii P1B	70	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2016 16 maja 2024	70	70
Obligacje serii P2A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	14 grudnia 2017 29 grudnia 2025	150	151
Zobowiązania podporządkowane					5 316	5 319

Niższa wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych w stosunku do wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez Alior Bank obligacji została objęta przez konsolidowane fundusze inwestycyjne.

6.28.2. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)
Obligacje PZU Finance AB (publ.)	3 750	3 478
Obligacje Alior Banku serii J	253	253
Obligacje Pekao	1 279	90
Certyfikaty depozytowe	4 452	4 541
Listy zastawne	1 215	1 248
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	10 949	9 610

	Wartość nominalna	Oprocentowanie	Daty emisji	Data wykupu
Obligacje PZU Finance AB (publ.)	850 mln euro	1,375%	3 lipca 2014 16 października 2015	3 lipca 2019
Obligacje Alior Banku serii J	250 mln zł	WIBOR 6M + marża	11 sierpnia 2017	11 sierpnia 2020

Obligacje zaklasyfikowano jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania PZU Finance AB (publ.) wynikające z obligacji zostały zabezpieczone gwarancją udzieloną przez PZU, która obejmuje całość zobowiązań emitenta wynikających z emisji (w tym zobowiązanie do zapłaty wartości nominalnej obligacji oraz odsetek od obligacji) udzieloną na rzecz wszystkich obligatariuszy. Nie określono maksymalnej wartości gwarancji, obowiązującej do chwili wygaśnięcia roszczeń obligatariuszy wobec PZU Finance AB (publ.).

6.29 Inne zobowiązania

Inne zobowiązania	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)
Koszty do zapłacenia	1 512	1 462
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	346	336
Zarachowane koszty prowizji sprzedażowej w ubezpieczeniach grupowych	5	8
Zarachowane koszty wynagrodzeń	150	160
Zarachowane koszty reasekuracji	356	367
Zarachowane nagrody dla pracowników	308	320
Pozostałe	347	271
Przychody pobierane z góry	335	354
Pozostałe zobowiązania	12 458	7 280
Zobowiązania z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	3 864	1 772
Zobowiązania wobec banków z tytułu dokumentów płatniczych rozliczanych w systemach rozliczeń międzybankowych	1 423	2 125
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	869	840
Zobowiązania z tytułu rozliczeń kart płatniczych	465	437
Rozrachunki publiczno-prawne	221	151
Zobowiązania z tytułu składek na rzecz BFG	243	80
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	187	140
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	72	126
Zobowiązania wobec pracowników	130	163
Oszacowane zwroty wynagrodzeń w związku z rezygnacją lub odstąpieniem klientów banków od ubezpieczeń zawieranych przy sprzedaży produktów kredytowych	107	121
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	203	320
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	348	421
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	114	110
Zobowiązania z tytułu darowizn	25	28
Zobowiązania z tytułu nierynkowych umów najmu	9	14
Zobowiązania Alior Banku z tytułu ubezpieczeń produktów bankowych oferowanych klientom banku	16	17
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	17	16
Zobowiązania z tytułu likwidacji bezpośredniej	12	14
Zobowiązania jednostek zależnych z tytułu dywidendy wobec akcjonariuszy mniejszościowych	1 659	-
Zobowiązania wobec akcjonariuszy PZU z tytułu dywidend	2 161	3
Pozostałe	313	382
Inne zobowiązania, razem	14 305	9 096

7. Aktywa finansowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań	10 082	10 421
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 551	1 166
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	1 099	1 348
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	70	44
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji (BFG)	118	73
Kredyt lombardowy i techniczny	4 582	4 697
Inne kredyty	595	652
Emisja hipotecznych listów zastawnych	1 514	1 577
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	47	52
Transakcje pochodne	506	812
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-
Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych, razem	10 082	10 421

8. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	30 czerwca 2018	31 grudnia 2017
Aktywa warunkowe, w tym:	5	6
- otrzymane gwarancje i poręczenia	5	6
Zobowiązania warunkowe	59 604	58 978
- z tytułu limitów odnawialnych w rachunkach ROR oraz kart kredytowych	13 763	14 536
- z tytułu kredytów i pożyczek w transzach	29 470	29 766
- udzielone poręczenia i gwarancje	9 049	7 574
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	537	711
- inne roszczenia sporne	212	212
- pozostałe, w tym:	6 573	6 179
- gwarantowanie emisji papierów wartościowych	3 867	3 492
- faktoring	853	899
- limit intra – day	827	844
- akredytywy i promesy	871	818
- potencjalne zobowiązania wynikające z umów kredytowych zawartych przez Grupę Kapitałową Armatura	33	30

9. Zarządzanie kapitałem własnym

3 października 2016 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 – 2020 („Polityka”).

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy PZU;
- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy PZU wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;

- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Polityka dywidendowa Grupy PZU i PZU zakłada, że:

- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:
 - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
 - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
 - pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem punktów poniżej;

- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa, zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego wycenia się w wartości godziwej. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest zgodnie z formułą standardową na poziomie całej Grupy PZU.

Na podstawie art. 412 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU zobowiązana jest sporządzać i ujawniać roczne sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej na poziomie grupy, zgodnie z zasadami Wypłacalność II. Sprawozdanie za rok 2017, opublikowane 14 czerwca 2018 roku dostępne jest na stronie <https://www.pzu.pl/relacje-inwestorskie/raporty>. Zgodnie z art. 290 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń podlegało badaniu przez firmę audytorską.

Niezależnie od powyższego, niektóre jednostki Grupy PZU zobowiązane są do przestrzegania własnych wymogów kapitałowych, nałożonych właściwymi regulacjami prawnymi.

10. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

10.1 Segmenty sprawozdawcze

10.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez GOOZPDO (w praktyce jest to Zarząd PZU), związanej z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryteriach charakteru działalności, linii produktowych, grup klientów oraz środowiska regulacyjnego. Charakterystykę poszczególnych segmentów zaprezentowano w poniższej tabeli.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Agregacji dokonano ze względu na podobieństwo oferowanych produktów, podobnych grup klientów, dla których są oferowane, kanałów dystrybucji oraz funkcjonowania w tym samym środowisku regulacyjnym.
Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw przez PZU i Link4.	Jak wyżej.
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji
Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji
Inwestycje	PSR	Segment obejmuje: 1. działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w PZU, Link4 i PZU Życie, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych; 2. dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w szczególności konsolidowane fundusze inwestycyjne).	Agregacji dokonano ze względu na podobny, nadwyżkowy charakter przychodów.
Działalność bankowa	MSSF	Szeroki zakres produktów bankowych oferowanych zarówno klientom korporacyjnym, jak i indywidualnym przez Grupę Pekao i Grupę Alior Banku.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz identyczne środowisko regulacyjne działania.
Ubezpieczenia emerytalne	PSR	Ubezpieczenia emerytalne II filaru.	Brak agregacji.
Kraje bałtyckie	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz na życie oferowane przez Lietuvos Draudimas AB wraz z oddziałem w Estonii, AAS Balta oraz UAB PZU Lieutuva Gyvybes Draudimas.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ukraina	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych, osobowych i na życie oferowanych przez PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.	Agregacji dokonano ze względu na podobne środowisko regulacyjne działania.
Kontrakty inwestycyjne	PSR	Produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym <i>unit-linked</i>).	Brak agregacji
Pozostałe	PSR/MSSF	Pozostałe produkty i usługi, niezakwalifikowane do żadnego z segmentów powyżej.	

10.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące obszary geograficzne:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

10.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

10.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku segmentów ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadające wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w PSR wyniku technicznego, z uwzględnieniem różnicy w sposobie ujmowania wyniku netto z inwestycji opisanej w zdaniu poprzednim;
- w przypadku segmentu inwestycje – wynik z lokat spółek Grupy PZU pomniejszony o wynik alokowany do segmentów ubezpieczeniowych;
- w przypadku kontraktów inwestycyjnych – wynik z działalności operacyjnej, wyliczany w sposób zbliżony do wyniku technicznego zgodnie z PSR;
- w przypadku działalności bankowej oraz zagranicznej działalności ubezpieczeniowej – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem.

10.4 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

10.4.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2017 rok.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2017 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

10.4.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU.

Specyficzną różnicą dla PZU Życie są zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie według MSSF.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe (podlegające MSSF 4) bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSR 39). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany.

10.5 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8. Poniżej przedstawiono ich uzasadnienie:

- odstąpienie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest w głównej mierze do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych;
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynikające z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczące zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynikające ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczności takiej alokacji.

10.6 Dane ilościowe

Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	893	1 520	753	1 379
Składki przypisane brutto między segmentami	2	1	(2)	2
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	895	1 521	751	1 381
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(216)	(166)	(158)	(247)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	679	1 355	593	1 134
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(251)	(290)	(171)	(250)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	153	94	84	83
Składki zarobione netto	581	1 159	506	967
Dochody z lokat, w tym:	34	63	26	40
operacje na zewnątrz	34	63	26	40
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	9	29	12	36
Przychody	624	1 251	544	1 043
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(392)	(721)	(275)	(572)
Koszty akwizycji	(120)	(233)	(104)	(204)
Koszty administracyjne	(34)	(64)	(32)	(64)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	8	17	7	13
Pozostałe	(9)	(33)	(24)	(49)
Wynik na ubezpieczeniach	77	217	116	167

Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	2 616	5 327	2 564	5 217
Składki przypisane brutto między segmentami	5	23	1	1
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	2 621	5 350	2 565	5 218
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(44)	(304)	(204)	(656)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	2 577	5 046	2 361	4 562
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(23)	(26)	(23)	(24)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(15)	(36)	-	(22)
Składki zarobione netto	2 539	4 984	2 338	4 516
Dochody z lokat, w tym:	149	283	134	228
operacje na zewnątrz	149	283	134	228
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	25	60	18	88
Przychody	2 713	5 327	2 490	4 832
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(1 603)	(3 135)	(1 498)	(2 790)
Koszty akwizycji	(454)	(905)	(432)	(847)
Koszty administracyjne	(158)	(288)	(138)	(280)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	2	(1)	1	-
Pozostałe	(67)	(180)	(94)	(191)
Wynik na ubezpieczeniach	433	818	329	724

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 722	3 444	1 715	3 429
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 722	3 444	1 715	3 429
Zmiany stanu rezerw składek	-	(1)	(3)	(3)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 722	3 443	1 712	3 426
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	1 722	3 443	1 712	3 426
Dochody z lokat, w tym:	139	261	163	393
operacje na zewnątrz	139	261	163	393
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	1	1	1	1
Przychody	1 862	3 705	1 876	3 820
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 196)	(2 510)	(1 196)	(2 648)
Koszty akwizycji	(88)	(172)	(85)	(167)
Koszty administracyjne	(154)	(297)	(143)	(292)
Pozostałe	(10)	(22)	(25)	(31)
Wynik na ubezpieczeniach	414	704	427	682

Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	343	689	384	792
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	343	689	384	792
Zmiany stanu rezerw składek	-	2	(1)	1
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	343	691	383	793
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	343	691	383	793
Dochody z lokat, w tym:	68	83	71	251
- operacje na zewnątrz	68	83	71	251
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	411	774	454	1 044
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(311)	(571)	(358)	(850)
Koszty akwizycji	(32)	(65)	(33)	(67)
Koszty administracyjne	(19)	(37)	(15)	(30)
Pozostałe	(2)	(3)	(2)	(2)
Wynik na ubezpieczeniach	47	98	46	95

Inwestycje	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Dochody z lokat, w tym:	1 145	1 089	1 352	1 684
- operacje na zewnątrz	(239)	(317)	(200)	126
- operacje między segmentami	1 384	1 406	1 552	1 558
Wynik z działalności operacyjnej	1 145	1 089	1 352	1 684

Działalność bankowa	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Przychody z tytułu prowizji i opłat	772	1 532	386	585
Dochody z lokat, w tym:	2 418	4 693	1 172	1 852
- operacje na zewnątrz	2 418	4 693	1 172	1 852
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	3 190	6 225	1 558	2 437
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(181)	(351)	(105)	(179)
Koszty odsetkowe	(462)	(927)	(230)	(386)
Koszty administracyjne	(1 300)	(2 540)	(765)	(1 236)
Pozostałe ¹⁾	(268)	(634)	(124)	(184)
Wynik z działalności operacyjnej	979	1 773	334	452

Ubezpieczenia emerytalne	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Dochody z lokat, w tym:	1	3	2	3
operacje na zewnątrz	1	3	2	3
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	41	77	33	61
Przychody	42	80	35	64
Koszty administracyjne	(9)	(17)	(11)	(24)
Pozostałe	(1)	(3)	-	(1)
Wynik z działalności operacyjnej	32	60	24	39

Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	412	787	358	673
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	412	787	358	673
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(30)	(54)	(51)	(72)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	382	733	307	601
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(9)	(29)	(6)	(22)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(3)	6	(2)	5
Składki zarobione netto	370	710	299	584
Dochody z lokat, w tym:	2	5	1	9
operacje na zewnątrz	2	5	1	9
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	372	715	300	593
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(223)	(434)	(181)	(366)
Koszty akwizycji	(78)	(153)	(66)	(130)
Koszty administracyjne	(31)	(60)	(28)	(55)
Pozostałe	1	2	-	-
Wynik na ubezpieczeniach	41	70	25	42

Ubezpieczenia - Ukraina	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto na zewnątrz	62	114	63	115
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	62	114	63	115
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(3)	(4)	(11)	(14)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	59	110	52	101
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(24)	(42)	(30)	(51)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	2	1	9	9
Składki zarobione netto	37	69	31	59
Dochody z lokat, w tym:	4	6	3	7
operacje na zewnątrz	4	6	3	7
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	41	75	34	66
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(12)	(25)	(16)	(26)
Koszty akwizycji	(21)	(40)	(16)	(32)
Koszty administracyjne	(6)	(11)	(6)	(12)
Pozostałe	4	10	5	11
Wynik na ubezpieczeniach	6	9	1	7

Kontrakty inwestycyjne	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki przypisane brutto	8	20	8	21
Zmiany stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	8	20	8	21
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki zarobione netto	8	20	8	21
Dochody z lokat, w tym:	-	(7)	2	21
operacje na zewnątrz	-	(7)	2	21
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	-	-	-
Przychody	8	13	10	42
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(5)	(7)	(9)	(38)
Koszty akwizycji	-	-	(1)	(1)
Koszty administracyjne	(1)	(3)	(1)	(3)
Wynik z działalności operacyjnej	2	3	(1)	-

Pozostałe segmenty	1 kwietnia - 30 czerwca 2018	1 stycznia - 30 czerwca 2018	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Dochody z lokat, w tym:	12	12	4	4
- operacje na zewnątrz	12	12	4	4
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	247	492	241	454
Przychody	259	504	245	458
Koszty	(277)	(539)	(248)	(484)
Pozostałe	7	13	6	23
Wynik z działalności operacyjnej	(11)	(22)	3	(3)

Uzgodnienia 1 stycznia 2018 - 30 czerwca 2018	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	1 159	63	(721)	(233)	(64)	217
Ubezpieczenia masowe	4 984	283	(3 135)	(905)	(288)	818
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	3 443	261	(2 510)	(172)	(297)	704
Ubezpieczenia indywidualne	691	83	(571)	(65)	(37)	98
Inwestycje	-	1 089	-	-	-	1 089
Działalność bankowa	-	4 693	-	-	(2 540)	1 773
Ubezpieczenia emerytalne	-	3	-	(3)	(17)	60
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	710	5	(434)	(153)	(60)	70
Ubezpieczenia - Ukraina	69	6	(25)	(40)	(11)	9
Kontrakty inwestycyjne	20	(7)	(7)	-	(3)	3
Pozostałe segmenty	-	12	-	-	-	(22)
Segmenty razem	11 076	6 491	(7 403)	(1 571)	(3 317)	4 819
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(20)	10	7	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	(4)	-	-	(4)
Wycena instrumentów kapitałowych	-	(225)	-	-	-	(225)
Wycena nieruchomości	-	(4)	-	-	-	(7)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(7)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(10)	(10)
Korekty konsolidacyjne ¹⁾	(2)	(1 016)	55	52	(15)	(1 420)
Dane skonsolidowane	11 054	5 256	(7 345)	(1 519)	(3 342)	3 146

Uzgodnienia 1 stycznia 2017 - 30 czerwca 2017 (przekształcone)	Składki zarobione netto	Dochody z lokat ²⁾	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	967	40	(572)	(204)	(64)	167
Ubezpieczenia masowe	4 516	228	(2 790)	(847)	(280)	724
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	3 426	393	(2 648)	(167)	(292)	682
Ubezpieczenia indywidualne	793	251	(850)	(67)	(30)	95
Inwestycje	-	1 684	-	-	-	1 684
Działalność bankowa	-	1 852	-	-	(1 236)	452
Ubezpieczenia emerytalne	-	3	-	(1)	(24)	39
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	584	9	(366)	(130)	(55)	42
Ubezpieczenia - Ukraina	59	7	(26)	(32)	(12)	7
Kontrakty inwestycyjne	21	21	(38)	(1)	(3)	-
Pozostałe segmenty	-	4	-	-	-	(3)
Segmenty razem	10 366	4 492	(7 290)	(1 449)	(1 996)	3 889
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(21)	(19)	38	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	6	-	-	6
Wycena instrumentów kapitałowych	-	36	-	-	-	36
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(2)
Odpisy na ZFSS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(20)	(20)
Korekty konsolidacyjne ¹⁾	2	(1 482)	32	37	(20)	(1 752)
Dane skonsolidowane	10 347	3 027	(7 214)	(1 412)	(2 036)	2 157

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody netto z inwestycji”, „Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny 1 stycznia – 30 czerwca 2018 i na 30 czerwca 2018	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	10 980	787	114	-	11 881
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	20	-	-	(20)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 673	-	-	-	1 673
Dochody z lokat ¹⁾	5 245	5	6	-	5 256
Aktywa trwałe inne niż aktywa finansowe ²⁾	6 127	245	4	-	6 376
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 047	-	2	-	2 049
Aktywa	320 406	2 416	336	(1 347)	321 811

¹⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody netto z inwestycji”, „Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

²⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

Podział geograficzny 31 grudnia 2017 (przekształcone)	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwałe inne niż aktywa finansowe ¹⁾	6 486	240	4	-	6 730
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 588	-	2	-	1 590
Aktywa	316 388	2 190	267	(1 387)	317 458

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

Podział geograficzny 1 stycznia – 30 czerwca 2017 i na 30 czerwca 2017 (przekształcone)	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	10 818	673	115	-	11 606
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	699	-	-	-	699
Dochody z lokat ¹⁾	3 011	9	7	-	3 027

¹⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody netto z inwestycji”, „Wynik netto z realizacji instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

10.7 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

11. Emisje, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku PZU, ani jego jednostki zależne nie dokonywały istotnych emisji, wykupów ani spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

12. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku ani w PZU, ani w jednostkach zależnych nie zaszły przypadki niespłacenia kredytów lub pożyczek lub naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego.

13. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – których łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji byłaby istotna.

14. Dywidendy

Podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej sporządzonym zgodnie z PSR.

28 czerwca 2018 roku ZWZ PZU dokonało podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku w kwocie 2 434 mln zł przeznacząc:

- 2 159 mln zł na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, tj. 2,50 zł na jedną akcję;
- 19 mln zł na pokrycie strat z lat ubiegłych, wynikających z ostatecznego rozliczenia nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa Banku BPH przez Alior Bank SA;

- 249 mln zł na kapitał zapasowy;
- 7 mln zł na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Dzień dywidendy ustalono na 12 września 2018 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 3 października 2018 roku.

15. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowania administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy czterech spółek: PZU, PZU Życie, Pekao i Alior Banku. Dodatkowo PZU i PZU Życie są stroną w postępowaniach przed Prezesem UOKiK.

PZU i PZU Życie uwzględniają roszczenia sporne w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia. W przypadku roszczeń spornych dotyczących waloryzacji rent w PZU Życie roszczenia ujmowane są w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych w kwocie rocznej wartości rent ponad odpowiadającą kwotę rezerwy ustalonej w ramach rezerw matematycznych na życie.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku i do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość byłaby istotna, za wyjątkiem kwestii opisanych poniżej.

Na 30 czerwca 2018 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 226 053 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowania arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 6 866 mln zł. W kwocie tej 3 794 mln zł dotyczy zobowiązań, a 3 072 mln zł wierzytelności spółek z Grupy PZU.

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę przekazania niniejszego raportu okresowego, jednak jej wartość może ulec zmianie w przyszłości.

15.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 281 mln zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 261 mln zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 mln zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie środki odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonanej uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domagała się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 mln zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. Wyrokiem z 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną. Postanowieniem z 19 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej MSC do rozpoznania. Postanowienie jest prawomocne, nie podlega dalszemu zaskarżeniu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kończy postępowanie w sprawie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał PZU do zapłaty 265 mln zł z tytułu odszkodowania w związku z uchyleniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007 roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie. 18 grudnia 2015 roku PZU złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. 1 kwietnia 2016 roku MSC złożył pismo procesowe, w którym odniósł się do twierdzeń, zarzutów i wniosków PZU oraz powołał nowe dowody w sprawie. 30 czerwca 2016 roku PZU złożył replikę na ostatnie pismo procesowe MSC wraz z wnioskami dowodowymi. Postanowieniem z 21 lipca 2016 roku Sąd skierował sprawę do mediacji, na którą PZU nie wyraził zgody. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 30 czerwca 2018 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylenia uchwały 8/2007 ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, a także nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

15.1.1. Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

W pismach z 17 grudnia 2014 roku Wspólna Reprezentacja SA wezwała PZU do zapłaty kwoty 56 mln zł oraz kwoty 1 mln zł tytułem roszczeń odszkodowawczych nabytych od akcjonariuszy wynikających z pozbawienia prawa do udziału w zysku PZU. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

Ponadto akcjonariusze, byli akcjonariusze lub ich następcy prawni przesłali do PZU wezwania do zapłaty oparte o okoliczności faktyczne jak przedstawione powyżej. Niektórzy z wzywających nie wskazywali konkretnych kwot, lecz liczbę akcji bądź ograniczali się tylko do żądania zapłaty. PZU udzielał odpowiedzi na piśmie stwierdzając, że roszczenia nie istnieją i nie zostaną uwzględnione.

15.2 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU

Prezes UOKiK decyzją z 30 grudnia 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 57 mln zł za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zawarciu przez PZU i Maximus Broker sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu („Maximus Broker”)

porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi Maximus Broker klientów PZU z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w PZU i jednocześnie zakazał PZU stosowania zarzucanej praktyki.

Zarząd PZU nie zgadza się z ustaleniami stanu faktycznego i argumentacją prawną zawartą w decyzji, ponieważ przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej.

18 stycznia 2012 roku PZU złożył odwołanie od ww. decyzji (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). W odwołaniu PZU wskazał m.in., że:

- żadne porozumienie (poza kurtażowym) pomiędzy PZU a Maximus Broker nie zostało zawarte;
- Prezes UOKiK błędnie pojmuje zasady zawierania umów ubezpieczenia z udziałem brokera;
- większość umów ubezpieczenia zawieranych przy udziale Maximus Broker była zawierana z zakładami ubezpieczeń innymi niż PZU;
- PZU i Maximus Broker nie mogą i nie mogły prowadzić działalności konkurencyjnej na rynkach, na których działają.

27 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. Wyrokiem z 6 grudnia 2016 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji Prezesa UOKiK, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. 31 lipca 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. Wyrok jest nieprawomocny, a 4 października 2017 roku Prezes UOKiK wniósł apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. 2 listopada 2017 roku PZU złożył odpowiedź na apelację Prezesa UOKiK.

PZU posiadał rezerwę na ww. karę, której wysokość zarówno na 30 czerwca 2018 roku, jak i na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 57 mln zł.

15.3 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU Życie

1 czerwca 2005 roku Prezes UOKiK wszczął na wniosek kilku wnioskodawców postępowanie antymonopolowe wobec podejrzenia nadużywania przez PZU Życie pozycji dominującej na rynku grupowych ubezpieczeń pracowniczych, które mogło stanowić naruszenie art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W wyniku rozstrzygnięcia toczącego się postępowania Prezes UOKiK decyzją z 25 października 2007 roku nałożył na PZU Życie karę w wysokości 50 mln zł za utrudnianie korzystania z ofert konkurentów.

Zarząd PZU Życie nie zgadzając się zarówno z ustaleniami stanu faktycznego, jak i argumentacją prawną zawartą w decyzji, złożył odwołanie do SOKiK, w którym sformułował 38 zarzutów materialno- i formalnoprawnych wobec decyzji Prezesa UOKiK. W ocenie Zarządu PZU Życie przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej, a w konsekwencji bezpodstawnie przyjęto, że PZU Życie posiada dominującą pozycję na rynku.

Po wieloletnich postępowaniach, 30 września 2015 roku PZU Życie zapłacił nałożoną karę w wysokości 50 mln zł oraz koszty procesu, którymi został obciążony. 18 marca 2016 roku PZU Życie wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną. Na rozprawie 26 września 2017 roku Sąd Najwyższy postanowił zwrócić się o rozstrzygnięcie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu.

Z uwagi na zapłatę kary przez PZU Życie w 2015 roku nie istniała konieczność utrzymywania dodatkowej rezerwy z tego tytułu.

15.4 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU jest wierzycielem PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudowy Polska SA („Hydrobudowa”) z tytułu wystawionych i zrealizowanych gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancji kontraktowych).

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczały swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 101 mln zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG.

8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy ogłosił postanowienie, w którym zatwierdził układ zawarty z wierzycielami PBG, a 20 lipca 2016 roku wydał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego. Postanowienie jest prawomocne. W wyniku realizacji układu i dokonanej redukcji wierzytelności do poziomu 20,93% należności zgłoszonej, PZU otrzymał 206 139 obligacji PBG o wartości nominalnej 21 mln zł oraz 24 241 560 akcji PBG o wartości nominalnej 24 mln zł. Wartość bilansowa akcji PBG na 30 czerwca 2018 roku wynosiła 2 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku: 4 mln zł). Obligacje - zarówno na 30 czerwca 2018 roku, jak i 31 grudnia 2017 roku były ujmowane wyłącznie w ewidencji pozabilansowej, a ich wartość została oceniona na zero.

Na pierwszej liście wierzytelności, przedstawionej przez syndyka Hydrobudowy sędziemu komisarzowi, została uwzględniona wierzytelność PZU SA w kwocie 16 mln zł. Lista wierzytelności do masy upadłości Hydrobudowy nie została jeszcze ostatecznie ustalona. Postępowanie upadłościowe względem Hydrobudowy jest w toku, a ustalenie ostatecznej listy wierzytelności stanowi dopiero wstępny etap tego postępowania i poprzedza sporządzenie planu podziału (po przeprowadzeniu likwidacji masy upadłości).

16. Pozostałe informacje

16.1 Transakcje z podmiotami powiązаныmi

16.1.1. Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2018 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

16.1.2. Pozostałe transakcje z podmiotami powiązаныmi

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаныmi	1 stycznia – 30 czerwca 2018 roku i na 30 czerwca 2018 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2017 roku i na 31 grudnia 2017 roku		1 stycznia – 30 czerwca 2017 roku i na 30 czerwca 2017 roku	
	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾
Składka przypisana brutto	-	3	-	4	-	2
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	3	-	4	-	2
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	-	-	100 ³⁾	-	17
Koszty	-	-	-	2	-	-
Należności	-	-	-	-	-	2
Zobowiązania	-	-	-	-	-	16
Aktywa warunkowe	-	-	-	-	-	315
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Członkowie Zarządu PZU oraz Dyrektorzy Grupy PZU, dane wg oświadczeń.

²⁾ Niekonsolidowane spółki w likwidacji oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności.

³⁾ Przychody od Pekao TFI, PIM, Xelion za okres, gdy były jednostkami stowarzyszonyimi.

16.2 Kontrole UKNF w PZU i PZU Życie

W okresie od 7 sierpnia do 6 października 2017 roku odbyła się kolejna kontrola KNF dotycząca działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie likwidacji szkód. 13 grudnia 2017 roku PZU złożył wyjaśnienia do protokołu z kontroli z 30 listopada 2017 roku, KNF nie uwzględnił wyjaśnień PZU. 13 marca 2018 roku KNF wydał zalecenie dokonywania wypłaty odszkodowania w procesie zawierania ugody z uwzględnieniem wzajemnych ustępstw. Termin realizacji zalecenia ustalono na 31 maja 2018 roku. Zdaniem Zarządu PZU wyniki kontroli nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

W dniach 5 kwietnia – 4 maja 2018 roku PZU i PZU Życie odbyła się wizyta nadzorcza KNF w zakresie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym związanym z dystrybucją produktów ubezpieczeniowych, w szczególności zapobiegania nadużyciom.

19 czerwca 2018 roku w PZU rozpoczęła się kontrola KNF w zakresie likwidacji szkód oraz zawierania umów ubezpieczenia. Formalnie, kontrola zakończyła się 17 sierpnia 2018 roku. Do dnia podpisania skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego PZU nie otrzymał protokołu z kontroli.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Paweł Surówka	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU (podpis)
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska	Dyrektor Biura Rachunkowości (podpis)
---------------------	---------------------------------	-------------------

Warszawa, 29 sierpnia 2018 roku